

obzornik

glasilo delovne organizacije

Kako si zakon o združenem delu utira pot

PRED DECEMBRSKIMI REFERENDUMI O NOVI SAMOUPRAVNI ORGANIZIRANOSTI V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI

Sredi novembra so se delavski sveti vseh Brestovih temeljnih organizacij, Skupnih dejavnosti in skupni delavski svet zbrali na skupni seji. Sprejeli so poročilo o dosedanjem delu na področju uresničevanja zakona o združenem delu in dali v javno razpravo pet samoupravnih splošnih aktov. Objavljamo glavni del poročila oziroma obrazložitev k omenjenim aktom.

KAJ SMO UREDILI DOSLEJ?

S programom za izvajanje določil zakona o združenem delu, ki smo ga sprejeli lani v maju, smo opredelili naloge na posameznih področjih, in sicer:

1. organiziranje združenega dela
2. pridobivanje in razporejanje dohodkov ter čistega dohodka
3. samoupravljanje v združenem delu
4. samoupravni splošni akti
5. medsebojna delovna razmerja.

V letu 1977 smo v glavnem uresničili področje pridobivanja in razporejanja dohodka ter delitve osebnih dohodkov in sredstev za skupno porabo. Na podlagi posebnih tez, izdelanih za omenjeno področje, smo z referendumi 27. decembra lani sprejeli samoupravne splošne akte, ki v glavnem urejajo to področje v okviru delovne organizacije in temeljnih organizacij.

S tem smo postavili osnovo za prihodnje izpopolnjevanje na področju pridobivanja in razporejanja dohodka v smislu zakona o združenem delu, zakona o prihodku in na njuni podlagi opredeljenih družbenih usmeritev.

NAŠE SEDANJE DELO

Tokrat urejamo po novem naslednja področja:

- organiziranje združenega dela,
- samoupravni splošni akti,
- samoupravljanje v združenem delu.

Za omenjena tri področja je bila izhodiščna javna razprava na podlagi tez, in sicer so bile ob-

ravnane v ustreznih komisijah vseh temeljnih organizacij oziroma skupnih dejavnosti naslednje:

- teze za organiziranje združenega dela z dne 14. 9. 1977
- teze za samoupravne splošne akte z dne 12. 11. 1977
- teze za samoupravljanje v združenem delu z dne 4. 10. 1978.

V naštetih gradivih so opredeljene bistvene novosti in nakazane ureditve v zvezi z njimi. Ker so bile ključne pripombe upoštevane že ob nastajanju tez, so ustrezne službe vzele po opravljeni razpravi ta gradiva kot sprejeto podlago za svoje delo pri izdelavi osnutkov samoupravnih splošnih aktov. Znano je, da se omenjena tri področja neizogibno prepletajo v posameznih aktih, vendar velja pred pregledom le-teh poudariti načelno izhorišče, ki je v tem, da:

- sprejemamo akte kot skupne, če so v njih urejene take zadeve, ki so v interesu vseh temeljnih organizacij BRESTA oziroma, če so že po naravi skupnega značaja;

- sprejemamo kot akte posameznih temeljnih organizacij, če urejajo zgolj njene zadeve, ali če zakon tako zahteva;

- usklajujemo delo vseh temeljnih organizacij pri urejanju zadev v samoupravnih splošnih aktih.

KRATKA OBRAZLOŽITEV POSAMEZNIH OSNUTKOV SKUPNIH AKTOV

Skupne zadeve oziroma interese urejamo po izhodiščih zakona o združenem delu, če še niso urejene, s sprejemom treh skupnih samoupravnih splošnih aktov:

- samoupravni sporazum o spremembah v organiziranju delovne organizacije,

- samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo,
- samoupravni sporazum o razporeditvi sredstev, pravic in obveznosti.

Samoupravni sporazum o spremembah v organiziranju delovne organizacije zajema vse dogovorjene spremembe predvsem statusnega (registrskega) značaja temeljnih organizacij oziroma delovne skupnosti. Pri tem velja opozoriti zlasti na naslednje:

- opredeljeni so skupni posli, ki se za temeljne organizacije opravljajo v skupnih dejavnostih ali v temeljni organizaciji skupnega pomena,

- organizirata se dve novi temeljni organizaciji, in sicer formalno s 1. januarjem 1979: TOZD

PRODAJA organizacija za promet blaga n.sol.o.,

TOZD TAPETNIŠTVO — Tovarna oblaženega pohištva n.sol.o.,

- delno se spremenijo firma oziroma imena temeljnih organizacij oziroma delovne organizacije,

- delno se spremenijo dejavnosti nekaterih temeljnih organizacij oziroma delovne organizacije.

Samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo zajema (skoraj enako kot doslej) zadeve skupnega pomena za vse temeljne organizacije, izvirajoče in pogojene z njihovo odločitvijo o skupni delovni organizaciji in ureja druga glavna razmerja, ki se porajajo na podlagi skupnega poslovanja.

Poleg novosti, ki smo jih v bistvu zajeli pri prejšnjem osnutku, so med glavnimi še naslednje:

- zajete so tudi spremembe v zvezi s samoupravnimi splošnimi akti s področja pridobivanja in razporejanja dohodka oziroma združevanja sredstev v njihovi osnovi, če se nanašajo na skupne zadeve,

- poudarjena je primernost poslovanja na področju zunanje-trgovinske dejavnosti z naslednjimi značilnostmi:

- poudarjeno je usklajevanje zunanje-trgovinskega poslovanja in enoten nastop ter postopno oblikovanje dohodkovnih razmerij,

- opravljanje nalog zunanje-trgovinskega poslovanja za vse temeljne organizacije je v (Konec na 2. strani)

*Ob dnevu republike
čestitamo
vsem delovnim
ljudem
in občanom!*

BRESTU — ZLATI KLJUČ

BEOGRAD (po telexu). Na beograjskem Salonu pohištva — najpomembnejši vsakoletni predstavitvi oblikovalnih in tehnoloških gibanj ter dosežkov v jugoslovanski pohištveni industriji — je BREST prejel dvoje dragocenih priznanj:

- ZLATI KLJUČ (to je najvišje priznanje organizatorja) v »blagovni skupini — pohištvo za javne objekte« je dobil »sistem 121«, katerega avtorica je naša zunanja strokovna sodelavka dipl. arh. D. Uršičeva;

- DIPLOMO revije Naš dom pa je v konkurenci »pohištvo leta« dobil BREST prav tako za »sistem 121« iste oblikovalke.

Ob osmem kongresu jugoslovanskega sindikata

MIKA ŠPILJAK, PREDSEDNIK ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE POSEBEJ ZA GLASILA DELOVNIH ORGANIZACIJ

— Tovariš Špiljak, katerim zavedam bo ta kongres posvetil posebno pozornost? V čem se bo razlikoval od prejšnjega?

Najprej bi povedal, v čem sta enaka. Enaka sta v svoji osnovi, v razpravah o vsem, kar je prinesla nova ustava, da bi od odločanja v imenu delavcev prešli na odločanje delavcev samih v temeljnih organizacijah združenega dela. Razlikujeta pa se v tem, ker smo na prejšnjem kongresu imeli samo ustavo, medtem ko je bil zakon o združenem delu šele na vidiku. Na tem kongresu pa imamo že dosti neposrednih rešitev, kako vse tisto, za kar se je naša družba zavestno opredelila, tudi uresničevati. Naš delavski razred pa je tudi zrejši za novo samoupravno šolo, skozi katero je šel, ko je oblikoval in uresničeval svojo »delavsko ustavo«. Na osmem kongresu bomo torej lahko že govorili o prvih uspehih pri uresničevanju zakona o združenem delu, pa tudi o pomanjkljivostih in slabostih.

— Kako ocenjujete naše dosežke pri konstituiranju združenega dela?

Mislim, da smo na tem področju, ki je bilo in bo v središču pozornosti sindikalne organizacije, končali prvi del posla. Sprejeli smo mnoge družbene dogovore in samoupravne sporazume, da bi z njimi poglobili medsebojne odnose v duhu zakona o združenem delu. Vendar nas pri tem čaka še pomembno delo, da bi iz teh dogovorov in sporazumov odstranili formalizem, ki ga je še precej, pa tudi, da bi načelna stališča in zakonske rešitve vtakli v samoupravno življenje, da bi sistem čim popolneje deloval.

Na kongresu bomo opozorili, da je ostalo še dosti starega: imamo temeljne organizacije, ki to niso — so prevelikanske ali premajhne, pa se v njih samoupravljanje ne more uspešno razvijati. Postati morajo takšne kot jih zahteva zakon o združenem delu. Opozorili bomo tudi, da so se dohodkovni odnosi med temeljnimi organizacijami v delovnih in sestavljenih organizacijah šele pričeli oblikovati in še niso zaživi.

Povedali bomo, da smo pri delitvi po delu in rezultatih dela, za kar smo si zelo prizadevali, že dosegli nekaj uspehov, vendar smo marsikje še na začetku. Poskušali bomo na vseh teh področjih opozoriti na dobre rešitve, pa tudi na slabosti, da bi lahko tako oblikovali cilje našega prihodnjega dela.

BISTVO — DOHODKOVNI ODNOSI

— Bistvo je torej v razvijanju dohodkovnih odnosov?

Področje dohodkovnih odnosov v delovnih in sestavljenih orga-

nizacijah vse bolj postaja osnova za prihodnji razvoj samoupravnih in gospodarskih odnosov, zato jim moramo posvetiti kar največjo pozornost. Brez pravilno zastavljenih samoupravnih dohodkovnih odnosov ne bomo dosegli niti družbene niti ekonomske motivacije za uspešnejše gospodarjenje in za ustvarjanje večjega dohodka, ne bomo pa mogli uresničiti tudi načela delitve po delu. Zato moramo odločno obsojati čakanje, pasivnost in kolebanje pri uresničevanju določil zakona o združenem delu; takšnega čakanja in pasivnosti pa je še dosti. O tem bom več spregovoril v referatu na kongresu.

— Precejšen del dohodka gre izven temeljnih organizacij za splošne družbene potrebe, združeno delo pa je doslej zelo malo vplivalo na njegovo porabo. Kako naj delavski razred obvladuje tudi ta del dohodka?

Delovni ljudje premalo izkoristijo pravice, ki jih imajo, da bi vplivali tudi na ta del dohodka. Zato še ne obvladujejo teh sredstev, ki jih dajejo za splošne družbene potrebe in ne odločajo o njihovi porabi. Tudi v skupščini in samoupravne interesne skupnosti, v vse organe, ki o tem odločajo, smo imenovali delegate, ki jih je predlagal sindikat, zato mora tudi on odgovarjati za njihovo delo.

Če je gospodarstvo čezmerno obremenjeno, pa premalo vpliva na ta del dohodka in njegovo porabo, tudi sindikat nosi del odgovornosti. Sindikat kot razredna organizacija mora odkrivati slabosti in pomagati proizvajalcem, da čimprej obvladajo dohodek in celotni sistem, kakor to določata ustava in zakon o združenem delu.

PREMALO USTVARJAMO

— Omenili ste eno izmed zelo aktualnih vprašanj sedanjega trenutka: slabitev reproduktivne sposobnosti gospodarstva. Boste v svojem referatu na kongresu o tem kaj bolj določenega povedali?

V zadnjih mesecih delavci o tem razpravljajo na slehernem sestanku. Prišli smo tako daleč, in to bomo na kongresu tudi povedali, da se postavlja resno vprašanje, kdo je nosilec razvoja, združeno delo ali nekdo drugi. Že tretje leto ima gospodarstvo vse manj sredstev za reprodukcijo, to pa je gibanje, ki ga moramo zaustaviti, saj nasprotuje vsem sprejetim idejnim in družbeno-ekonomskim stališčem.

Vendar moramo istočasno tudi pogledati, ali sindikat tam, kjer vpliva s svojimi stališči na samoupravne sporazume o delitvi dohodka (za oseb. dohod. in skupno porabo), tudi samo ne prispeva k tej slabitvi. Opozoriti mo-

ramo tudi na drugo stran medalje, ki se ji pogosto izogibamo, to pa je nizek dohodek. Skupni dohodek, ki ga ustvarjamo, je manjši od tistega, ki bi ga ob razpoložljivih kapacitetah in ob večji produktivnosti dela lahko imeli. Zato sedanji dohodek ne more pokrivati vseh potreb, to pa je tudi osnovni problem.

NAGRAJEVANJE PO DELU

— Pri oblikovanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke je kljub rešitvam zakona o združenem delu največ težav in iskanj. Prosimo vas, povejte kaj več o tem, kaj smo že dosegli in o težavah, ki se pojavljajo pri oblikovanju osnov in meril za delitev osebnih dohodkov.

Dosegli smo že lepe uspehe, vendar pa ni niti ene delovne organizacije, ki bi delitev osebnih dohodkov povsem izpopolnila in ki ne bi imela na tem področju več dela. Tam, kjer so našli prava merila, so dosegli lepe uspehe tudi v gospodarjenju: produktivnost dela se je povečala za 15–20 odstotkov, zmanjšali so se izostanki z dela, občutno se je povečal dohodek in izboljšali so

Kako si zakon o združenem delu utira pot

(Nadaljevanje s 1. strani)

Skupnih dejavnosti — kot stranska dejavnost pri delovni organizaciji,

— poudarjena je odgovornost delavcev v zunanje-trgovinskem poslovanju,

— nekoliko podrobneje so urejena nekatera vprašanja skupnega pomena s področja medsebojnih delovnih razmerij z naslednjimi glavnimi značilnostmi:

— temeljne organizacije bodo usklajevale pogoje (zahteve) za opravljanje sorodnih in enakih del oziroma nalog,

— temeljne organizacije bodo skupno reševale vprašanja brezposelnosti,

— določeni so pogoji za razporeditev delavca v drugo temeljno organizacijo oziroma delovno skupnost,

— opredeljeno je, kdaj delavec lahko sklene delovno razmerje brez oglasa oziroma javnega razpisa,

S samoupravnim sporazumom o razporeditvi sredstev, pravic in obveznosti se urejajo razmerja med dosedanjimi in novimi temeljnimi organizacijami. Preprosteje povedano: gre za razdelitev premoženja v zvezi z organiziranjem obeh novih temeljnih organizacij. Izhodišče in tudi osnove so dokaj podrobno obdelane v zakonu o združenem delu, sporazum jih le uporablja v konkretnem primeru. S tem sporazumom si novi temeljni organizaciji zagotovita pravico do svojega dela:

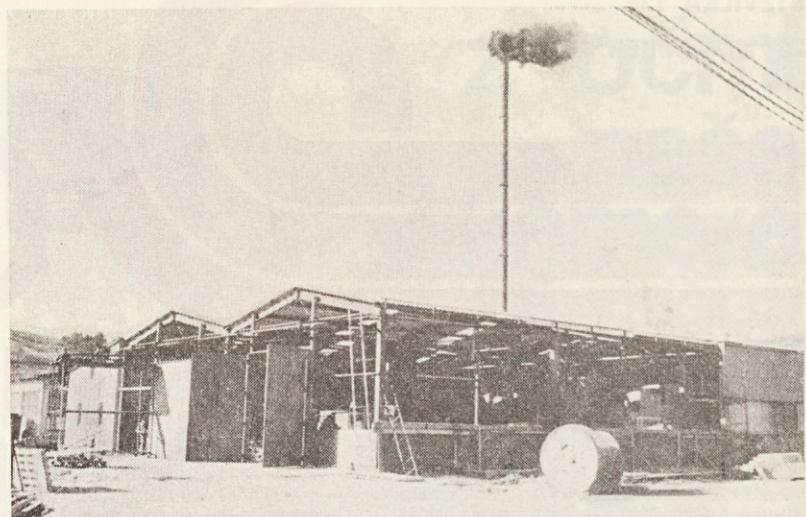
- osnovnih sredstev,
- obratnih sredstev,
- sredstev rezerv,
- sredstev skupne porabe in
- sredstev solidarnosti.

Če se temeljne organizacije same ne bi sporazumele o razporeditvi sredstev, pravic in obveznosti, se vključijo v razporeditev celo družbeni pravobranilec samoupravljanja oziroma pristojno sodišče združenega dela.

UREJANJE V OKVIRIH TEMELJNIH ORGANIZACIJ

Za zadeve, ki jih urejamo v okviru posamezne temeljne organizacije oziroma Skupnih dejavnosti, imamo po novi zakonodaji dva izhodiščna samoupravna splošna akta:

- samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev in
- statut.

Rekonstrukcijska dela v Tovarni pohištva Stari trg gredo po zastavljenih načrtih

se odnosi. Marsikje pa so stare pravilnike samo oblekli v novo obleko, za osnovo delitve je ostalo zahtevano, ne pa resnično delo, višina osebnega dohodka pa je še vedno pretežno odvisna od formalnih kvalifikacij, ne pa od resničnega delovnega prispevka delavcev.

Naloge, ki nas pri delitvi osebnih dohodkov še čakajo, so zato stare in nove: v vsaki temeljni organizaciji in delovni skupnosti bi morali ugotoviti delovni prispevek vsakega delavca, ki je odvisen od količine in kakovosti dela, od prihranka, odgovornosti,

pa tudi od delovnih pogojev. Delovni pogoji so tudi v novih pravilnikih zelo zastavljeni, kar postaja že resno družbeno vprašanje. Premalo je storjenega tudi pri oblikovanju meril za minuto delo, čeprav je to izredno pomembno. Sindikati ne moremo biti zadovoljni vse dotlej, dokler sleherni delavec ne bo nagrajevan po delu in rezultatih dela in ne bo zainteresiran le za svoje delo, ampak za gospodarjenje svoje celotne delovne organizacije.

(Informator 23/1978)

zacije vse člane delavskega sveta,

— uvede se nova oblika osebne odločanja »pismena izjava volje« polg dviga roke in poleg referenduma,

— uvede se poprešnja obravnava na zborih delavcev kot obvezna oblika pred odločanjem o pomembnih zadevah,

— zbere delavcev sklicuje predsednik delavskega sveta, vodijo pa jih na zboru izbrana delovna predstava,

— delavski svet temeljne organizacije odloča dokončno o zahtevah za varstvo pravic — za vse svoje delavce,

— disciplinska komisija ima tudi zunanje člane, to je osebe, ki niso delavci TOZD — vendar ne več kot eno četrtino,

— disciplinska komisija je lahko skupna za vse TOZD ali za več TOZD, kar se uredi v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo,

— disciplinska komisija se voli prav tako kot delavski svet,

— razpisna komisija za direktorja ima tudi zunanje člane.

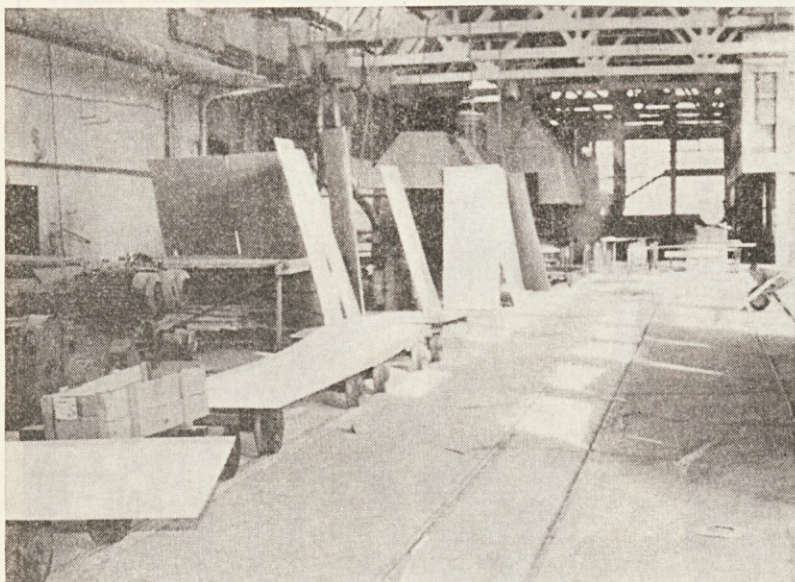
PREOSTALE GLAVNE NALOGE

Doslej so torej obravnavana štiri področja. Do konca leta moramo obravnavati oziroma urediti še peto, to je, medsebojna delovna razmerja. Vsem komisijam, imenovanim za omenjeno področje, so bile že posredovane teze z dne 23. 8. 1978. Zaradi preobilice dela z obravnavanimi akti ni bilo mogoče izdelati osnutkov aktov za medsebojna delovna razmerja. Zato bo treba hkrati z realizacijo prej omenjenih aktov v sodnem registru — pričeti tudi z izdelavo in sprejemom samoupravnih splošnih aktov za delovna razmerja.

Pri dosedanjem delu komisij, imenovanih za delo na posameznih področjih bi bilo zaželeno nekoliko več samoiniciativnega oziroma kreativnega dela, saj so bile komisije prav zato razdeljene po področjih.

Gradivo, ki je bilo posredovano od skupne komisije pa so v večini temeljnih organizacij njihove komisije obravnavale in dale nekatere svoje pripombe. Polek nekod so bile komisije dokaj aktivne in so šle v široko javno razpravo, tako da smo na podlagi teh vedno dobili potrjeno osnovno usmeritev za izdelavo osnutkov.

Z. Zabukovec

Staro »Iverk« premenjajo za novo proizvodno dejavnost

Cilji morajo biti jasni

OB OBLIKOVANJU POSLOVNE POLITIKE ZA PRIHODNJE LETO

Starejši Brestovi delavci se prav gotovo spominjajo, da je bila pred desetimi leti poslovna politika ena izmed pomembnejših smernic za poslovanje v naslednjem letu. Sedaj se spet pojavlja, zato bomo skušali povedati, zakaj jo spet oblikujemo in kakšno vsebino naj bi imela.

Planiranje je v razvoju naše družbe prešlo dokaj vijugasto pot. Administrativno-centralističnemu socializmu v povojnem obdobju je seveda ustrezalo tudi strogo centralno-direktivno planiranje.

Z razvojem samoupravljanja se je razvijal tudi družbeno-ekonomski sistem, medtem ko je imelo planiranje še vedno prizvok centralističnega urejanja in se je počasi izgubljalo iz življenja. To dilemo o vlogi planiranja najbolje ponazarja dejstvo, da je bilo planiranje bolj poudarjeno šele z novo ustavo, dokončno pa šele z zakonom o planiranju v letu 1976.

Torej so bili osnova planiranju še vedno administrativni zakoni iz povojnega obdobja. Ker pa brez predvidevanja, kaj bo jutri in brez zastavljenih prihodnjih ciljev ne more živeti nobena organizirana družba, so se v praktičnem življenju pojavile različne variante pri določanju prihodnjih ciljev.

Na Brestu se je tedaj pojavljala poslovna politika, pa tudi plan, vendar njuna vsebina ni bila v celoti razmejena. Zato so bile osnove za sestavo poslovne politike tako nadrobno izdelane, da je bil plan potem v pretežni meri samo ponovna kvantifikacija že opredeljenih in v številkah izraženih ciljev poslovne politike. Iz te dvojnosti je seveda nato ostal samo plan, s tem, da je za seboj povlekel samo del stvari, ki jih je obravnavala poslovna politika. Tako je v planu izostal predvsem s številkami, na primer organizacija proizvodnje, prodaje in nabave, kadrovska politika, politika financ...

Te dileme je skušal rešiti zakon o planiranju. Tako naj bi se v samoupravnih sporazumih o temeljnih plana dogovorili predvsem za osnovne cilje, ki jih skušamo doseči v prihodnjem obdobju, medtem ko s plani konkretiziramo in nadrobneje opredelimo te zastavljene cilje.

Vendar je tudi ta zakon ostal nedorečen v tistem delu, ki se nanaša na letne plane. Medtem, ko je jasno, da je letni plan samo izvedbeni akt srednjeročnega plana, pa ni razčiščeno, ali je potreben za letni plan tudi samo-

upravni sporazum o osnovah plana, ki se sprejema z osebnim izjavljanjem. Nadrobneje bo to opredelil republiški zakon o planiranju, vendar se je do sedaj izkristaliziralo mnenje, naj bi bila osnova za sestavo letnega plana poslovna politika.

Tako bi morala poslovna politika zajemati predvsem osnovne cilje, ki jih skušamo doseči v prihodnjem letu oziroma ukrepe, ki so potrebni, da v čim večji meri uresničimo srednjeročni plan razvoja.

Za naše razmere bi morala zajemati naslednja področja:

I. Ocena uresničevanja srednjeročnega plana za obdobje 1976—1980 v letih 1976—1978 z rastjo posameznih kategorij kot so proizvodnja, družbeni proizvod, izvoz, zaposlenost...

II. Konkretizacija poslovne politike za leto 1979:

— politika prodaje z opredelitvijo programov prodaje, razmerja domačega trga in izvoza, dinamike prodaje, politike cen, propagandnih nastopov...

— politika proizvodnje z oceno izkoriščenosti kapacitet, reševanja ozkih grl, produktivnosti, uvajanja novih programov...

— politika nabave z nabavnimi pogoji, največjimi in najmanjšimi zalogami, nabavnimi metodami, sistemom nabave »A« skupine materialov...

— politika financ, kjer je potrebno predvsem ugotoviti stanje in vire sredstev, možnosti za pridobitev novih sredstev, opredeliti plačilni promet...

— investicije s predvidenimi učinki in viri pokrivanja,

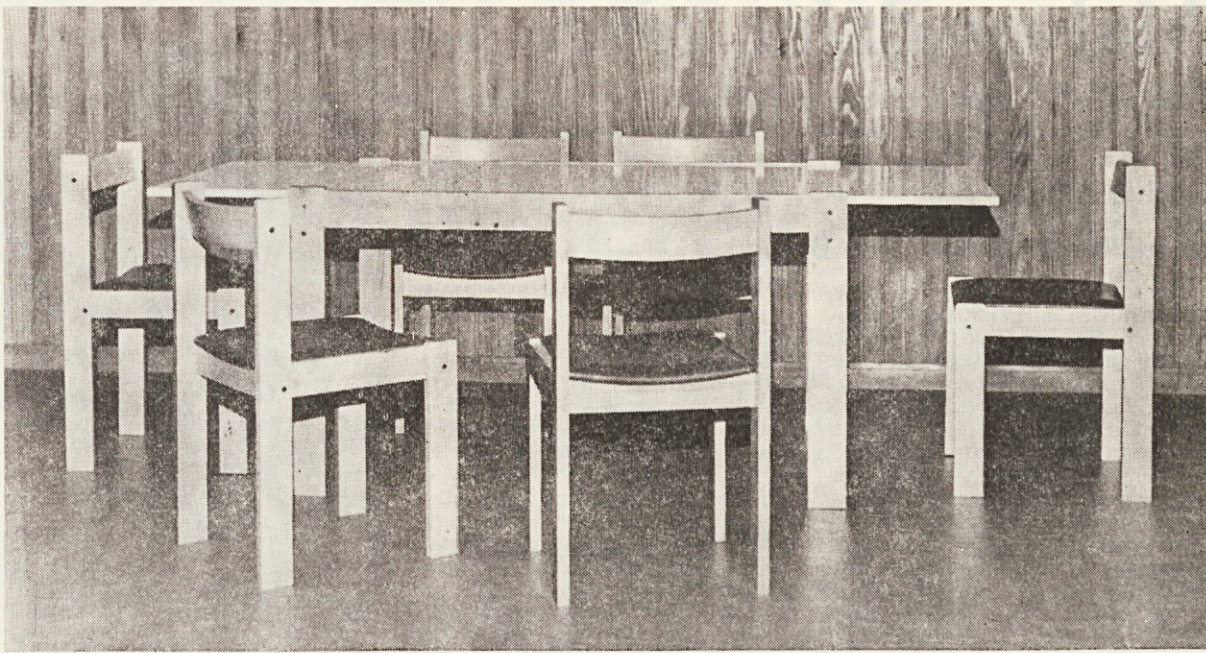
— kadrovska politika s štipendiranjem,

— organizacija in samoupravni akti,

— izhodišča za delitev dohodka.

Čeprav so te naloge delno že bile zajete v planih in so se tudi izvajale na posameznih področjih, pa poslovna politika vseeno pomeni trdnější dogovor za prihodnje leto, s tem pa boljše obvladovanje celotnega poslovnega življenja.

P. Oblak

Iz naše proizvodnje — miza M-77 in stoli 530 (za domači trg in izvoz)

Brestove proizvodne novosti

OB BEOGRAJSKEM SALONU POHIŠTVA

Pred letom dni smo si prav na Salonu pohištva v Beogradu zastavili nalogo, popestriti naš proizvodni program, obenem pa pripraviti tudi čimveč novosti.

Prvi del naloge smo uspešno opravili predvsem na področju kuhinjskega in tapetniškega pohištva. Tovarna pohištva Stari trg je dala letos v proizvodnjo dva nova modela kuhinj družine BREST. Oba nova tipa — BREST 01, ki je zamenjal stari model kuhinje VEGA-74/S in BREST 03 sta bila na trgu dobro sprejeta. Začetne proizvodne težave so rešene, s tem pa je dano potrošnikom tudi poročilo za takojšen nakup in opremo stanovanj.

Tapetništvo v Podskrajniku se je s svojimi strokovnimi kadri zagrizlo v ne preveč hvaležno nalogo, razširiti proizvodni program z novimi modeli in z novimi tapetniškimi blagi. Uspehi so očitni. V proizvodnjo in na tržišče so dali tri nove modele sedežnih garnitur (Mihaela, Mojca L in Meta), od katerih je predvsem MOJCA L na tržišču odlično sprejeta. Razširili so tudi izbiro tapetniškega blaga. V proizvodnji je že prva serija nove sedežne garniture IVA, katere model je prvič razstavljen na letošnjem Salonu pohištva v Beogradu.

Tudi naloga, dati na tržišče novo jedilnico, je opravljena. Tovarna pohištva Cerknica je šla na trg s prvo serijo jedilnice JASNA, dopolnjeno s stoli iz proiz-

vodnje Tovarne pohištva Martinjak.

Naloga, da bi pripravili nove proizvodne programe, ki naj jih pokažemo na letošnjem Salonu pohištva v Beogradu, smo se lotili v vseh ustreznih strokovnih službah. Za izhodišče smo si zastavili pripravo sistemov ploskovnega in sedežnega pohištva, ki bodo lahko zamenjali oziroma dopolnili sedanji proizvodni program v vseh naših temeljnih organizacijah. Že na začetku nam je bilo jasno, da sami ne bomo kos tej zahtevni nalogi. Zato smo k sodelovanju povabili zunanje strokovne sodelavce, ki so ob sodelovanju s strokovnjaki Tovarne pohištva Cerknica pripravili dva sistema ploskovnega pohištva. Rezultate tako zastavljene naloge razstavljamo na Salonu pohištva v Beogradu.

Naj si na kratko ogledamo te novosti. Največji del razstavnega prostora je zaseden s sestavljenim programom DAVID — avtorjev Tee in Eda Vidoviča. Program je izredno pester, prikazan je v štirih barvnih različicah, v natur, rjavi, svetlo rjavi in črni izvedbi.

S programom David je prikazanih več bivalnih ambientov: jedilnica David v natur izvedbi, mladinska soba, spalnica, dnevna soba s sedežno garnituro, delovni kabinet, sistem polic, jedilna garnitura, regal in predsoba. Skratka, program, ki omogoča funkcionalno in estetsko opremo vseh bivalnih prostorov. Osnove sistema so zasnovane na dveh širinah in treh višinah, ki jih dopolnjujejo še dodatni izvensistemski elementi kot so postelje (tri izvedbe), mize, stoli in sedežno pohištvo.

Druga novost je sistem 121 avtorice Dušice Uršič. S sistemom 121 smo prikazali dva regala, glasbeno omarico in jedilno garnituro. Sistem 121 je v celoti demontažen, s preprosto in izvirno konstrukcijo. Sistem 121 ima štiri višine in dve širini, poleg tega pa sistem dopolnjujejo tudi jedilna miza in stoli.

Tovarna pohištva Cerknica je s svojimi strokovnjaki izdelala tudi izpopolnjeno inačico Katarine. Prikazani so trije sestavi v različnih površinskih izvedbah. Vsi trije sestavi so prikazani kot dnevne sobe. Škoda, da nismo prikazali oziroma izdelali tudi nove inačice spalnice in otroške sobe.

Tovarna tapetniških izdelkov Podskrajnik razstavlja že omenjeni dve garnituri MOJCO L in IVO. Kot novost so pripravili vzorec tapecirane postelje. Proizvod te tovarne je tudi sedežna garnitura DAVID.

Družina kuhinj BREST se je povečala še za dva nova člana. Dobili smo novi kuhinji BREST 04 in BREST 05. Prva je v postforming izvedbi. Kot novost pri njej naj omenim visoko izvedbo visečih omaric in novo pokrivno masko na vratih hladilnika, ki je enaka fronti ostalih elementov. Kuhinja BREST 05 je v hrastovi izvedbi. Fronta je izdelana iz furnirane ultrales plošče z rezkalnimi robovi in masivnim okrasnim okvirjem. Kot novost so vsi utopni elementi — kuhalna plošča, pomivalno korito in odcejalnik okrogle oblike.

Tovarna lesnih izdelkov Stari trg razstavlja jedilno mizo M-77 in stol P-79. Stol P-79 je nov prototip te tovarne in je razstavljen v demontažni in montažni izvedbi. Na žalost je prav pri vzorcih te temeljne organizacije prišlo do, lahko rečem, napake iz malomarnosti. Iz Cerknice sta bili namesto mize in stolov odpremljeni dve mizi. Škoda.

Tovarna pohištva Martinjak razstavlja svoj standardni del programa Zala v novih barvnih izvedbah, jedilno garnituro M-78, izdelali pa so tudi vzorce jedilne garniture DAVID in 121.

Kot vidimo, smo zastavljene naloge izpolnili.

Na celotnem razstavnem prostoru prikazujemo novosti. Strokovnjaki iz posameznih temeljnih organizacij in delavci iz prodaje budno spremljajo odziv kupcev pri ocenjevanju posameznih razstavljenih izdelkov v oblikovnem, konstrukcijskem, funkcionalnem in cenovnem smislu. Po zaključku Salona bo na osnovi teh opažanj potrebno izbrati poslovno odločitev o tem, kaj dati v proizvodnjo v prihodnjem letu.

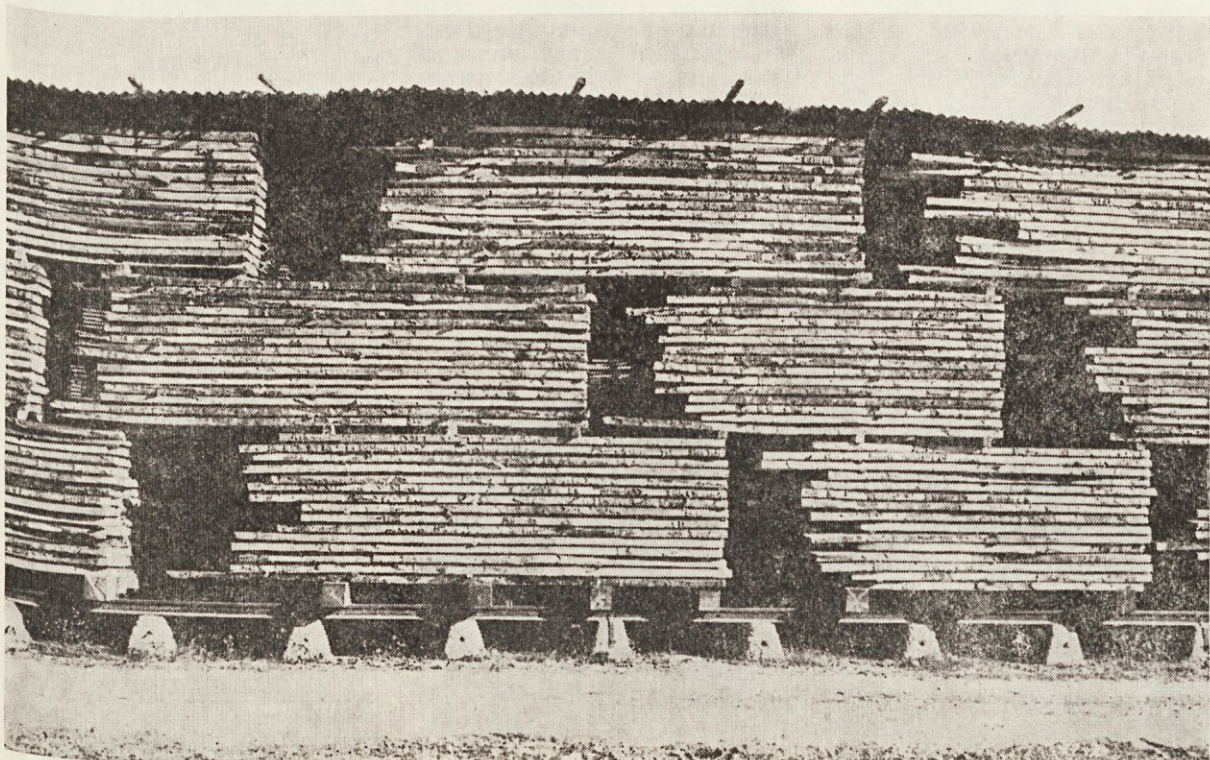
V. Harmel

JAVNA RAZPRAVA V SKLADIŠČU BEOGRAD

V času, ko je bil odprt Salon pohištva v Beogradu, smo organizirali javno razpravo o osnutkih samoupravnih splošnih aktov, ki so bili posredovani v javno razpravo na skupni seji delavskih svetov TOZD Bresta in skupnega delavskega sveta.

V razpravi so sodelovali tudi naši delegati na kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije v Beogradu tovariši Frlan, Otoničar in Žagar. V razpravi so posredovali tudi vtise s pravkar končanega kongresa.

V. Harmel

»Lesarska« kompozicija

Maloprodajne cene

Cene pohištva so se do prehoda na enotne maloprodajne cene oblikovale tako, da je trgovec proizvajalčevo ceno povečal za maržo in nato še za prometni davek. Ker pa so bile marže trgovcev v absolutnih zneskih zamrznjene od leta 1971 dalje, so bile cene nekega izdelka v različnih trgovinah zelo različne. Razlike za enak izdelek so znašale tudi do 12 odstotkov.

Slabosti takšnega načina oblikovanja cen so negativno vplivale predvsem na prodajo večjih proizvajalcev pohištva. Veliki in močni proizvodno-trgovski sistemi kot je na primer Šipad, so še pravočasno močno dvignili marže za večje konkurenčne proizvajalce pohištva in tako povečali razliko v ceni do svojih proizvajalcev, s tem pa ogromno zmanjšali konkurenčnost drugih proizvajalcev v svojem sistemu. Prav tako so ravnale različne lokalno obravnane trgovske organizacije, s tem, da so na isti način preprečile prodor konkurence na tržišče, ki so ga pokrivala s svojo prodajno mrežo in tako omogočile prodajo izdelkov lokalne proizvodnje.

Ob teh poglavitnih slabostih pa je imel takšen sistem oblikovanja cen še druge negativne pojave. Odlok o zamrznitvi marž so trgovci izkoriščali kot argument za slabo akumulativnost panoge ter istočasno pritiskali na proizvajalce, da so jim odobrvali različne bonitete (superrabate, razne prispevke, casascanto), ki so zagotavljale kolikor toliko normalno prodajo proizvajalcu in istočasno dovolj ali preveč večale dohodek trgovcev.

Tako je bila torej ustvarjena miselnost, da je trgovina s pohištvo neakumulativna, istočasno pa si je prav ta trgovina ustvarila dovolj dohodka in precej osiromašila proizvodnjo, ki se zaradi prevelikih proizvodnih kapacitet ni uspela ustrezno organizirati, da bi lahko preprečila take in podobne manipulacije.

Sredi aprila je najprej Brest, kasneje v juliju pa še vsa ostala jugoslovanska pohištvena indu-

strija prešla na sistem enotnih maloprodajnih cen. Ta sistem zagotavlja enako ceno istega izdelka na celotnem področju Jugoslavije. Trgovci prejmejo od te cene 15 odstotkov za stroške v maloprodaji in dodatno 6 odstotkov za stroške, ki nastanejo pri prodaji na debelo.

Proizvajalcu ostane 79 odstotkov od vrednosti pohištva, s tem, da mora pokriti tudi stroške prevoza v katerikoli kraj Jugoslavije. Delitev skupnega prihodka je torej začasno opravljena v okvirih, ki so nekako sprejemljivi za proizvodnjo in za trgovino.

Prednosti, ki jih prinaša novi sistem, so predvsem v tem, da proizvajalci, ki se srečujejo v konkurenčnem boju na tržišču, poleg malo bolj ali manj uspešno oblikovanega izdelka lahko vplivajo tudi na prisotnost izdelka v vseh krajih Jugoslavije in tudi na njegovo končno ceno. Nedorečeno pa ostaja vprašanje, ali je delitev pravična ali ne. Trgovske organizacije menijo, da je njihov delež premajhen in ga poskušajo na različne načine povečati. Istočasno pa rezultati trgovin, ki so v sestavu proizvodnih organizacij, kažejo, da je delitev dokaj poštena.

Ob primerjavah rezultatov pa se nehoti pojavlja vprašanje, ali je trgovina primerno organizirana oziroma, ali je produktivnost v trgovini enaka produktivnosti v proizvodnji. Odgovor na to vprašanje bo treba dobiti čimprej. Šele tedaj bo mogoče pošteno in vsestransko povezovanje med trgovino in proizvodnjo.

F. Mele

Precej z lastnimi močmi

DELEŽ POGONSKEGA SERVISA PRI REKONSTRUKCIJI V TOVARNI POHIŠTVA CERKNICA

V okviru rekonstrukcije v Tovarni pohištva Cerknica, kjer trenutno opravljamo gradbena dela, bo po načrtih v drugi polovici decembra že mogoče delno montirati potrebno opremo.

Glavni dobavitelj opreme za sušilni kanal je SOB Krško; pogodbeno vrednost opreme je 6.080.000 dinarjev.

Ker je imel proizvajalec opreme svoje kapacitete zelo zasedene in ker je bil rok za izdelavo zelo kratek, ni mogel prevzeti celotne montaže. Zato smo v ta dela vključili celotni pogonski servis in prav sedaj opravljamo pripravljajna dela.

vila gradbena skupina skupaj z delavci iz mehanične delavnice. Skupna vrednost teh del je 1.000.000 din, rok izdelave pa 15. december.

Tretja delovna naloga je montaža linije za furniranje in montaža hidravlične stiskalnice firme OTT na novih temeljih.

Takoj, ko bomo montirali novo linijo in jo preizkusili, bomo selili tudi sedanjo linijo FRITZ.

Bruto vrednost vložnega dela je naslednja:

— montaža sušilnega kanala in izdelava kanala za sušenje masivnih elementov	2.380.000 din
— močnostna instalacija z razsvetljavo	1.390.000 din
— parna instalacija z izolacijo in regulacijo	648.340 din
— kompimiran zrak	15.531 din
— vodovodna instalacija	15.655 din
— montaža brizgalnih kabin za masivo	35.000 din

Skupaj 4.484.526 din

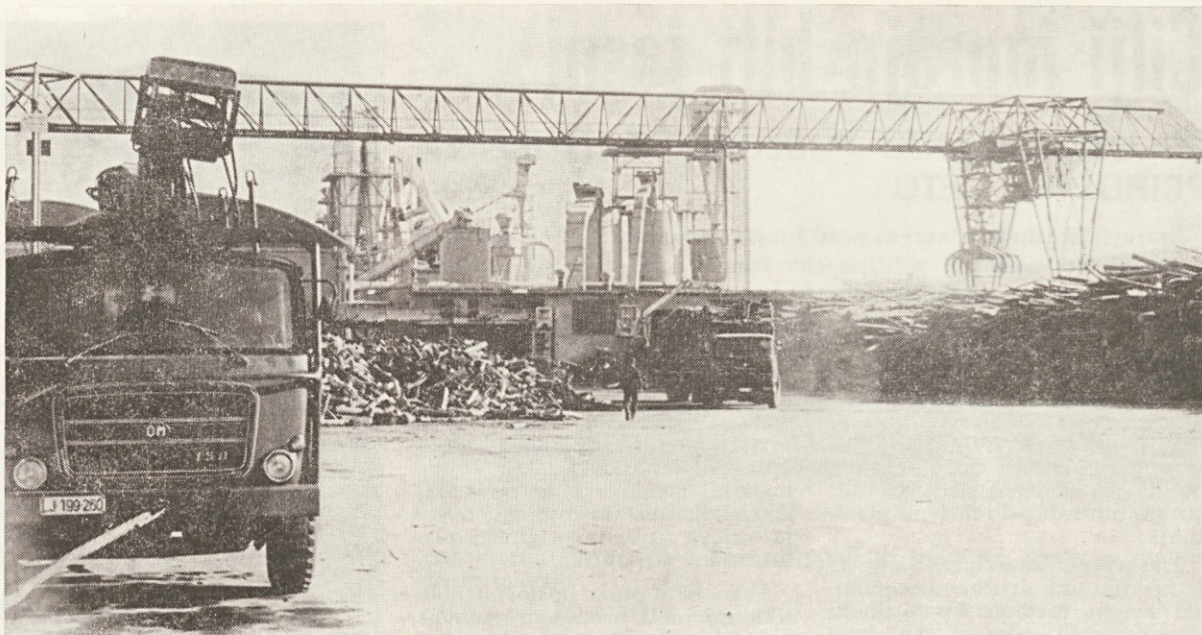
Gre torej za izredno obsežna dela, vendar jih bo v celoti opravljala mehanična delavnica z energetsko postajo in z obratnimi električarji. Največ težav bo v tem, ker bo montaža v zimskih mesecih in nas bo to oviralo pri zunanjih delih.

Obvezali smo se tudi, da opravimo vsa obrtniška dela pri rekonstrukciji ostrejša za skladišče furnirja. Ta dela bo v celoti opravi-

Pogonski servis je v tej konici naložbe prezaposlen. Prepričan sem, da se vsi delavci iz pogonskega servisa zavedamo, da moramo za boljši jutri vsega kolektiva prispevati več kot lahko napravimo v običajnem delovnem času.

Z obnavljanjem sušilnega kanala in klejarne, ki sta trenutno tehnično pa tudi po obsegu proizvodnje daleč zaostala za kapaciteto sedanjega programa, rešujemo tudi sedanje zastoje v teh oddelkih. Z zamenjavo iztrošene opreme zmanjšujemo sprotno vzdrževanje med redno proizvodnjo. Če vemo, da smo zadnji stroj za proizvodnjo nabavili v letu 1972, potem je na dlani, koliko naporov je potrebnih, da ti stroji še služijo zahtevam proizvodnje.

F. Kranjc

Skladišče surovin v Tovarni ivernih plošč Cerknica

Težave z oskrbo surovin

BO DOVOLJ SUROVIN ZA TOVARNO IVERNICH PLOŠČ?

Zimsko obdobje je za Tovarno ivernih plošč precej manj ugodno kot pa letni meseci. Poleg najrazličnejših večjih ali manjših tehnoloških težav se pojavlja kot največje vsakoletno vprašanje zadostne zaloge surovin. Z zadovoljstvom sicer lahko ugotovljamo, da v triletnem obratovanju tovarne zaradi pomanjkanja surovin zastojev ni bilo. Bolj se je pojavljalo vprašanje dovolj velikih skladiščnih površin za deponiranje večjih količin lesa, pa druge težave kot pa sama dobava surovin.

Letošnjo zimo pa tovarna s strahom pričakuje. Zaloge surovin so bile ob koncu oktobra komaj 2.737 kubičnih metrov, kar zadostuje za izdelavo okrog 2.000 kubičnih metrov iverk ali za sedem dnevno proizvodnjo. Lani ob tem času smo imeli 14.576 kubičnih metrov lesa. O teh vprašanjih smo se že večkrat pogovarjali s tistimi, ki skrbijo za dobavo surovin. Izdelane so bile ocene o dobavi surovin do konca leta 1978.

Če ne pride do nekih posebnih okoliščin, bo proizvodnja oskrbljena s surovinami do konca letošnjega leta. Zelo vprašljivo pa je prvo četrtletje leta 1979. To so meseci, v katerih se dobava zaradi izjemnih razmer občasno lahko popolnoma ustavi. Če upoštevamo pri tem še dejstvo, da v novembru in decembru verjetno ne bomo uspeli napolniti skladiščnih površin s surovinami, lahko pride v prvih mesecih prihodnjega leta do večjih zastojev.

Pričakujemo tudi, da bo ponudba žagovine v zimskem obdobju manjša, saj jo precej naše lesne industrije uporablja za proizvodnjo toplotne energije. Odgovore, zakaj je nastopilo letos takšno pomanjkanje surovin, lahko strnemo v nekaj ugotovitvah.

1. Dobave nekaterih količin drobnega tehničnega lesa, predvsem bukovine, zaradi dokaj slabih vremenskih razmer v začetku letošnjega leta ni bilo. Posek in spravilo lesa so ovirale snežne razmere.

2. Večjih dobav lesa, predvsem dolžinskega, si po železnici nismo mogli privoščiti, ker s sedanjiimi transportnimi sredstvi lahko, raztovorimo največ deset vagonov lesa na dan. Pogosto smo imeli tudi s takimi količinami veliko težav.

3. Zaradi najrazličnejših subjektivnih in objektivnih težav nismo mogli predelati vseh razpoložljivih količin lesnih ostankov (žamanje, sekanci, žagovina), ki jih je bilo mogoče dobiti v letu 1978. Tudi nismo mogli vskladiščiti tovrstnega lesa na

zalogo, ker nimamo tolikšnih depojev, da bi sprejeli vse ponudbe.

4. Vsekakor na oskrbo vplivajo tudi cene.

Kaj smo v naši temeljni organizaciji že storiili in kaj nameravamo, da bo oskrba z lesom v zimskem času boljša?

Tovarna ivernih plošč si je letos uredila dovolj skladiščnih prostorov za vskladiščenje drobnega tehničnega lesa. Pravkar teče tudi akcija za nabavo ustreznih opremljenega kamiona za raztovarjanje vagonov in prevoz lesa z železniške postaje na Rakeku na skladišče. Upamo, da bomo to vprašanje rešili najkasneje do prve polovice leta 1979. Dobava po železnici potem ne bi smela biti več vprašljiva.

Ostaja pa še vedno nerešeno vprašanje dovolj velikih depojev za vskladiščenje žagovine in sekancev. Težave imamo predvsem z ustreznimi lokacijami depojev.

D. Mazij

Testirnica na Brestu

Skupni delavski svet BRESTA je na svoji seji 24. oktobra sprejel sklep o organiziranju testirnice za pohištvo in pooblastil delavski svet Skupnih dejavnosti, da določi nosilca za izpeljavo naloge.

Testirnica bo v prostorih laboratorija za kontrolo negorljivih mineralnih plošč, ko se bo ta oblikoval v stari tovarni ivernih plošč. Organizacijsko pa bo samostojna in v sklopu razvojne službe. Tako bodo lahko isti ljudje opravljali dnevno kontrolo mineralnih plošč in občasne kontrole materialov, polizdelkov in izdelkov.

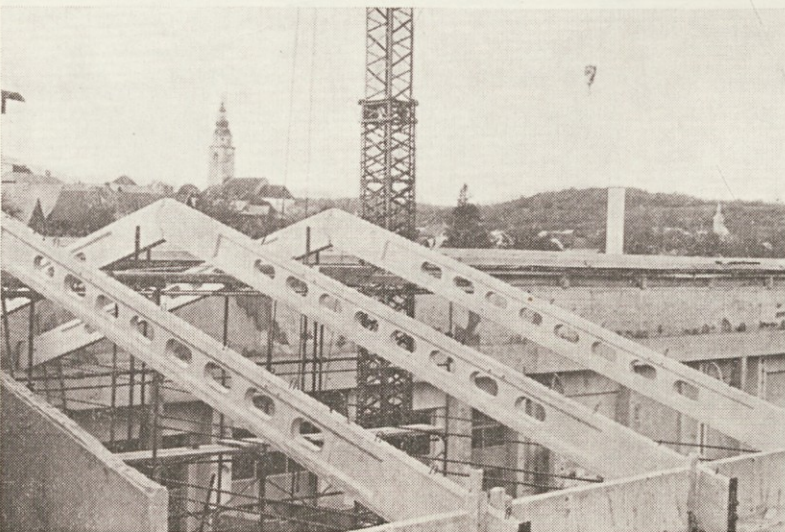
Laboratorij za spremljanje kvalitete izdelkov je nedvomno potreben. So pa nejasnosti v zvezi s priznanjem testirnice navzven v okviru Jugoslavije. Sedanji zakon o standardizaciji ne določa organizacijske oblike, pač pa v

60. členu zahteva, da mora testirnica izpolnjevati naslednje pogoje:

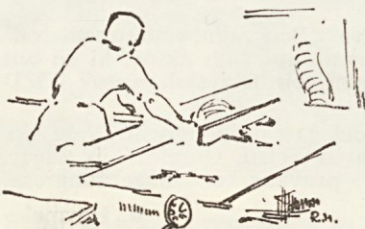
- da ima kadre z ustrežno kvalifikacijo,
- opremo za preizkušanje,
- obveznost, da bo preizkušala pod pogoji, ki jih zahteva JUS,
- osebno odgovornost za strokovno in nepristransko preizkušanje ter za varovanje poslovne tajnosti preizkušanja.

Na 3. jugoslovanskem posvetovanju »Standardizacija 78« o kriterijih za pridobitev pooblastila za preizkušanje kakovosti (testiranje) je bilo predlagano, da mora biti testirnica samostojna organizacijska in ekonomska enota. To pomeni, da mora biti njena osnovna naloga preizkušanje izdelkov, nikakor pa ne sme biti v sklopu organizacije, ki te ali takšne izdelke proizvaja. V razpravi je bilo ob tem predlogu veliko pripomb. Pripombe so se nanašale predvsem na stroške v zvezi z razvojem in preizkušanjem izdelkov. Vsak proizvajalec, ki razvija nov izdelek, mora ta izdelek preizkusiti, preden ga prične izdelovati. To pomeni, da mora imeti naprave in kadre za preizkušanje izdelkov. Elektroprivreda Hrvatske je na primer investirala v svoj laboratorij že nad 100 milijonov (novih) dinarjev, pa investicija še do polovice ni opravljena. Porabila bo veliko sredstev za svoj razvojni laboratorij, pa zato nikakor ni pripravljena vlagati svojega denarja še

(Konec na 5. strani)

Pri rekonstrukcijskih delih v Tovarni pohištva Cerknica opravlja dela tudi lastni pogonski servis

PREDSTAVLJAMO OBČINSKE INTERESNE SKUPNOSTI • PREDSTAVLJAMO OBČINSKE INTERESNE SKUPNOST • PRED

Kultura — še v vlogi desetega brata

Ta mesec je za našo »okroglo mizo« beseda stekla o kulturi — o prizadevanjih, kako v okviru nove samoupravne organiziranosti približati kulturo delovnim ljudem in o poglobitvini težavah, s katerimi se srečujejo zanesenjaki — organizatorji kulturnega življenja v naši občini.

Naši sogovorniki so bili: Vojko HARMEL, predsednik skupščine kulturne skupnosti, Ivo ŠTEFAN, predsednik zbora uporabnikov, Ivan URBAS, predsednik izvršnega odbora skupnosti, Peter HRIBAR, član izvršnega odbora, Iztok RAZDRIH, strokovni tajnik skupnosti in Sonja ŠESTANOVIČ, strokovna tajnica občinske zveze kulturnih organizacij.

Ceprav je bilo naše območje pred vojno izrazito kmetijsko — zaostalo, velja poudariti, da je kulturno življenje tedaj oživel vzporedno z razvojem delavskega gibanja. Pri tem kaže omeniti zlasti delovanje in veliko osveščevalno vlogo delavskega prosvetno-kulturnega društva Svoboda v Loški dolini.

V prvih povojnih desetletjih je kultura v glavnem živitarila. Na občinskem proračunu preprosto ni bilo sredstev za to dejavnost, ob manjših prispevkih delovnih organizacij pa se je nekako prebijalo nekaj amaterskih kulturnih skupin. Šele z ustanovitvijo kulturne skupnosti leta 1973 in s stalnejšim prilivom sredstev je kultura zastavila sistematičen, organiziran in skladen program prihodnjega razvoja. Vendar lahko ugotovimo, da je bila naša občina vsaj do nedavnega eden od najbolj nerazvitih slovenskih kulturnih prostorov.

O tem, kakšni so prihodnji cilji, naj povzamemo nekaj opredelitev iz planskih dokumentov.

Občinska kulturna skupnost bo z uresničevanjem ciljev in nalog, za katere je bila ustanovljena, prispevala svoj delež k razvijanju kulturne dejavnosti in oblikovanju kulture, ki bodo čim bolj dostopne delovnim ljudem in občanom in ki najbolj prispevajo k širjenju moralno-etičnih vrednot in socialistične zavesti.

S tem dogovorom se občinska kulturna skupnost zavezuje, da bo izvajala:

- knjižnično, gledališko in glasbeno dejavnost ter širjenje likovne kulture,
- varstvo in vzdrževanje kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter spominskih obeležij,
- sporazumno s kulturnimi skupnostmi občin Vrhnika in Logatec zagotovila možnosti za uresničevanje nalog na področju arhivov, spomeniškega varstva in muzeja NOB v Ložu,
- dejavnosti skupnega pomena na ravni republike ter v ta namen združevala sredstva po načelu vzajemnosti in solidarnosti,
- zaradi slabega stanja nekaterih kulturnih domov v planiranem obdobju združevala sredstva za obnavljanje in vzdrževanje kulturnih domov v občini.

Pa še nekaj podatkov in neposrednejših opredelitev nalog:

	1975	1980	Indeks 1980/75
Število knjig v knjižnicah	6.500	24.000	369
Število knjig na prebivalca	0,4	1,6	400
Število gledaliških predstav	42	82	195
Število koncertnih prireditev	26	38	146
Število likovnih razstav	8	22	275
Število kino predstav	370	450	122
Število kulturnih amaterjev	210	320	152
Skupno število sedežev v objektih za predvajanje kulturnih predstav	880	1.000	114

KNJIŽNICARSTVO

Nosilec knjižnične dejavnosti v naši občini je občinska knjižnica Cerknica z oddelkom v Starem trgu in v Novi vasi. V prihodnjem razvoju predvidevamo oživetev knjižnic v Begunjah in na Rakeku. Osrednji problem te dejavnosti je premalo prostorov in kadrov. Kulturna skupnost se obvezuje, da bo do leta 1980 zagotovljeno normalno delovanje knjižničarstva na območju občine Cerknica po zastavljenem programu razširitve in razvoja.

AMATERSKA DEJAVNOST

Za uspešno kulturno poslanstvo, ki ga usmerjata samoupravna interesna skupnost občine in Zveza kulturnih organizacij, so potrebni predvsem osnovni materialni pogoji, kjer naj se razvija amaterska kulturna dejavnost.

Zaradi slabega stanja nekaterih kulturnih domov bo osnovna naloga skupnosti, da v planiranem obdobju zagotovi potrebna sredstva za obnavljanje in vzdrževanje kulturnih domov v občini.

OSTALE DEJAVNOSTI

Glasbeno, gledališko in likovno dejavnost bomo v tem obdobju skušali približati z gostovanji gledališč, instrumentalnih vokalnih skupin ter z likovnimi razstavami, predvsem pa z organizacijo obiskov osrednjih kulturnih ustanov v Ljubljani.

Skrbneje bomo oblikovali sporede v kinematografih in organizirali primerno obliko filmske vzgoje.

INVESTICIJE

Za obnovo in posodobitev prostorov in opreme, namenjenih kulturi ter za njihovo gradnjo bo kulturna skupnost združevala skupaj z drugimi interesnimi dejavniki in občani investicijska sredstva za preureditve:

- doma na Rakeku,
- dvorane na Uncu,
- kulturnega doma v Begunjah,
- dvorane v Cerknici,
- ter vseh, za kulturo potrebnih objektov v občini po sprejetem programu.

DIALOGA MED UPORABNIKI IN IZVAJALCI ŠE NI

Skupščina te samoupravne interesne skupnosti je od letos tudi formalno organizirana dvodomno — iz zbora uporabnikov in izvajalcev; vendar se je dvodomnost sama po sebi oblikovala že kmalu po ustanovitvi skupnosti.

Kljub temu pa med uporabniki in izvajalci še ni pravega dialoga in so še daleč od tega, da bi njihovo skupno delo temeljilo na osnovi svobodne menjave dela. Izvajalci (bodisi posamezne kulturne ustanove bodisi amaterske skupine) navadno sestavijo ne-realne delovne programe in prenapete finančne predračune (zbir želja) ter jih vneto zagovarjajo, da bi dobili iz skupne vreče čimveč sredstev. Tako postanejo delovni ljudje prek svojih nedelavnih delegatov samo plačniki, ne pa soustvarjalci programov kulturnega razvoja.

Zato na skupščinah ne steče razprava o delovnih programih, pač pa le o financiranju, pa še o tem je (pogosto živahna) beseda v glavnem med izvajalci. Pri tem so zelo pogosti ozki interesi in lokalizmi, malokdo pa celoviteje gleda na skladen in postopni razvoj našega celotnega kulturnega prostora.

Sicer pa se v delu skupnosti v okviru delegatskega sistema kažejo podobne slabosti kot na drugih področjih: skupščine so večkrat nesklepčne, prav tako seje delegacij; delegati nimajo stikov s svojim delovnim okoljem; gra-

diva za seje niso najbolj ustrezna in seveda posledica tega je, da delovni ljudje ne vplivajo na oblikovanje kulturne politike. Močno tehtno opravičilo za takšno stanje pa je, da med občani in delovnimi ljudmi še zdaleč ni dozorela zavest, da je kultura nepogrešljivi del našega vsakdana in oblikovanja celovite človeške osebnosti.

Še ena ugotovitev iz razgovora: zbor uporabnikov mora dobiti vsebino dela — zastaviti kulturno politiko v občini, zbor izvajalcev (predstavniki zveze kulturnih organizacij) in izvršni odbor pa naj to politiko uresničuje.

KAKO POJMUJEMO KULTURO ...

Vse prepogosto menimo, da pomeni kultura le sodelovanje v kakšni amaterski kulturni skupini ali obisk kakšne kulturne prireditve oziroma proslave s kulturnim programom ali če preberemo kakšno knjigo na leto. Premalo se zavedamo, da gre pri tem tudi za celovito kulturno urejenost kraja, za urejenost delovnega mesta (in če hočete, tudi stanovanja), za kulturno vzgojo (tudi oliko) od vrta dalje, za kulturno postrežbo v javnih lokalih in seveda tudi kulturni odnos gostov ... skratka, za resnično kulturne medčloveške odnose v vseh okoljih.

Morda od tod tudi dejstvo, da v planih temeljnih in delovnih organizacij ter krajevnih skupnosti področje kulture ni obdelano, če-

prav govorimo o usklajenem planiranju in da je v delovnih programih družbeno-političnih organizacij kultura v glavnem le na papirju.

KJE SO »REPUBLIŠKA« SREDSTVA?

Vemo, da na osnovi sprejetega dogovora dajemo iz naše občine za skupne in solidarnostne naloge v okviru republike znatno nad polovico zbranih sredstev, od tega pa dobi naša občina bore malo nazaj.

Sogovorniki so povedali, da sta temu v glavnem dva vzroka. Republiški kriterij o »kulturni razvitosti« ni ustrezen, saj temelji na doseženem dohodku na prebivalca in je po teh merilih torej cerkniška občina »kulturno razvita«, pa se ne more potegovati za solidarnostna sredstva. Zato bi bilo potrebno čimprej izdelati objektivne kulturne minimume.

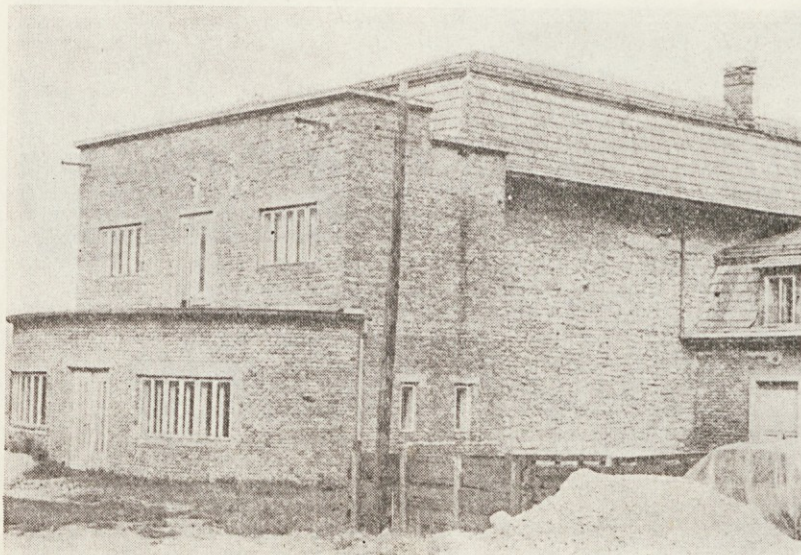
Drugi vzrok pa je globoko v naših lastnih slabostih. Za to srednjeročno obdobje namreč nismo izdelali ustreznih programov in elabrorov, na osnovi katerih bi lahko dali vloge za republiško finančno soudeležbo pri posameznih akcijah. Zgodilo se je celo, da smo od republiške skupnosti dobili namenska finančna sredstva (za muzej NOB v Ložu, razstave, obnovitev nekaterih kulturnih domov), pa žal v naši občini ni bilo nikogar, ki bi te akcije izpeljal, čeprav so sredstva bila. Vsekakor tudi pri tem leži na naših ramah breme preteklosti, ko smo to področje povsem zanemarjali.

Sicer pa na osnovi sedanjih programov pričakujemo prihodnje leto iz »republiških« sredstev okrog 60 do 70 milijonov starih dinarjev.

NIMAMO ORGANIZATORJEV KULTURE

Tudi, kar zadeva kadre v kulturi, smo v naši občini obremenjeni s preteklostjo. Občinske kadrovske in štipendijske politike dejansko ni bilo in je tudi sedaj ni. Posledica tega je veliko pomanjkanje kadrov na vseh področjih družbenih dejavnosti, pa tudi sedanje kolebanje ob vključevanju v usmerjeno izobraževanje.

Posledice takšne (ne)politike so še najbolj krute prav v kulturi, saj usposobljenih ljudi za organiziranje kulturnega življenja praktično ni, čeprav se potrebe še kako kažejo — prav na vseh (Konec na naslednji strani)

»Kulturni« dom v Begunjah pri Cerknici

Kultura — še v vlogi desetega brata

(Nadaljevanje s prejšnje strani) področjih, ki jih ni potrebno naštevati. V vsej občini sta se prek sindikata usposobila le dva »animatorja« kulture, vendar njune dela po temeljnih organizacijah (predvsem zaradi nerazumevanja okolja) skorajda ni čutiti.

Tudi šole, ki vzgajajo za pedagoške poklice (od vzgojiteljic za vrtce dalje) premalo usposablja jo takšne kadre, ki bi v izobraževanje mladih vnašale tudi kulturno vzgojo. Pomanjkanje le-te se očitno pokaže, ko učenci šolanje končajo.

Vsekakor velja pribiti dejstvo, da si organiziranega in sistematičnega kulturnega življenja ne moremo predstavljati brez prizadevanj in sposobnih organizatorjev kulture. To pa seveda ni samo stvar kulturne skupnosti in zveze kulturnih organizacij, ampak celotne občinske kadrovske politike z vsemi njenimi dejavniki.

KULTURNI DOMOVI RAZPADAJO

Poleg pomanjkanja ustreznih kadrov je v naši občini najbolj boleče pomanjkanje ustreznih prostorov za kulturno življenje in za prireditve. Še tistih nekaj domov izpred davnih let glodal zob časa in zato vztrajno razpadajo. Brez ustreznih prostorov pa si je nemogoče zamisliti razvijanje amaterske kulturne dejavnosti, še manj pa gostovanja slovenskih kulturnih skupin s kvalitetnejšimi programi.

Izvršni odbor skupnosti je zato imenoval posebno komisijo, ki je temeljito pregledala vse kulturne dvorane v občini in izdelala jasen in pregleden predlog za njihovo obnovo. Menda ni treba posebej omenjati, da je komisija ugotovila sila klavirno podobo kulturnih prostorov in da bi bila potrebna precejšnja sredstva, da bi dvorane usposobili za prireditve.

Na osnovi teh ugotovitev je izdelan program obnove, po katerem bi do leta 1983 le imeli takšne dvorane, ki bi omogočale normalno in skladno razvijanje kulturne dejavnosti po vsem občinskem prostoru. Delno bi vprašanje dvoran lahko reševali tudi ob gradnji šolskih prostorov na osnovi samoprispevka (večnamenski prostori).

Predračunska vrednost obnove je 12.150.000 din, viri financiranja pa sredstva občinske in republiške kulturne skupnosti, krediti ter prispevek 0,2% od bruto osebnega dohodka zaposlenih občanov.

S tem predlogom bo kulturna skupnost v kratkem šla pred delovne ljudi in občane. Za izpeljavo te akcije bo seveda potrebno sodelovanje vseh zavestnih sil v občini. Čeprav so občani že močno obremenjeni s številnimi prispevki, je nujno, da iščemo njihovo pomoč, sicer se bodo kulturni domovi pred našimi očmi kmalu sesuli.

S sogovorniki smo se dogovorili, da bomo izvlečke iz omenjenega programa objavili v eni izmed prihodnjih števil našega glasila.

VLOGA ZVEZE KULTURNIH ORGANIZACIJ

Zmotno je mnenje, naj zveza kulturnih organizacij skrbi in organizira zgolj amatersko kulturno dejavnost; to je organizacija, ki naj celovito izvaja kulturno politiko, oblikovano v samoupravno organizirani kulturni skupnosti.

Na osnovi teh izhodišč si je zveza v naši občini tudi zastavila jasen program prihodnjega dela za vsa področja (amaterska kulturna dejavnost, usposabljanje kulturnih delavcev, gostovanja, želški koncerti, razstave, razvoj knjižničarstva, muzej NOB in varstvo spomenikov, proslave bogatjenje polharske zbirke...), ki ga tudi že uspešno uresničuje.

PREMALO SODELOVANJA IN USKLAJEVANJA

Sodelovanje z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi, krajevnimi skupnostmi in družbeno političnimi organizacijami skorajda ni, čeprav so možnosti velike (kulturna vzgoja v vrtcih, delovanje kulturnih društev po šolah, vzdrževanje kulturnih domov, skrb za spomenike NOB, proslave...).

Jasno je, da je nosilec kulturne politike v občini kulturna skupnost, vendar v tesnem sodelovanju z omenjenimi skupnostmi in organizacijami. To sodelovanje pa bo šele treba doseči in ga razvijati.

KNJIGO PRIBLIŽATI DELOVNIM LJUDEM

Čisto na kratko: razvoj knjižničarstva je tesno povezan z obojema ključnima vprašanjima kulture v naši občini — prostori in kadri. Šele, ko bo to zadovoljivo rešeno, lahko pričakujemo uresničitev zastavljenih ciljev: približati knjigo vsem delovnim ljudem in občanom.

*
Razgovor se je dotaknil še cele vrste vprašanj v zvezi s sedanjim in prihodnjim kulturnim trenutkom v našem prostoru. Žal nam prostor ne dopušča, da bi se kaj več pomudili ob njih.

Zato naj sklenemo z ugotovitvijo, da smo tudi na področju kulture pri nas začeli v zadnjih letih živahneje in bolj načrtno delati. Predvsem je ravzeseljiva ugotovitev, da so prihodnji cilji jasni, realno pa ocenjene tudi možnosti, kako se do njih dokopati. Še mnogo pa bo potrebnega vztrajnega in dolgotrajnega dela pri preoblikovanju zavesti vseh občanov, da bodo samoupravno sodelovali pri oblikovanju kulturne politike, zavesti, da človek ne živi samo od kruha in da je kultura nepogrešljivi del človekovega bivanja in njegove celovite osebnosti.

Razgovor priredil B. Levec

Lep odziv na abonma

Zveza kulturnih organizacij občine Cerknica ima v svojem programu za letošnjo sezono tudi pet abonmajskih predstav slovenskih gledališč. Predstave bodo vsak prvi petek v mesecu v cerkniški dvorani in vsako prvo soboto v mesecu v dvorani Stari trg — od novembra do vključno marca.

Odziv za nakup abonmajskih kart je bil presenetljivo dober. Pri tem so imele veliko vlogo osnovne organizacije sindikata. Iz sindikalnih sredstev, namenjenih kulturnim potrebam delavcev, je bilo prodanih največ abonmajskih kart:

dvorana v Cerknici:

Tovarna pohišta Cerknica — 88 kart, Tovarna pohišta Martinjak — 18, Skupne dejavnosti — 18, Jelka — 15, Iskra Cajnarje — 20;

dvorana v Starem trgu:

Kovinoplastika — 80 kart, Novolit — 18, Osnovna šola Stari trg — 30.

Do prve predstave (3. novembra) je bila dvorana v Cerknici z

248 sedeži v parterju in s 50 sedeži na balkonu razprodana, dvorana v Starem trgu pa je imela od 208 sedežev še 54 kart v prosti prodaji. Tudi te so bile prodane.

Predstav nismo izbirali sami. Gledališča so nam ponudila predstave, ki jih lahko odigrajo na malih odrih. Ob postavitvi scene za Vdovo Rošlino pa smo ugotovili, da tudi malih odrov nimamo, ampak le »mini odre«, pa je bilo treba odvzeti precej elementov scene. Bolj »žalostno« od tega pa je bilo, da so igralci v cerkniški dvorani vdihavali odrski prah izpred nekaj let nazaj.

Kljub vsemu »zakulisju« so se gledalci od srca smejali vso predstavo, saj je bila odlično odigrana.

Abonmajske predstave bodo tudi prihodnja leta. Občanom bi želeli predstaviti tudi zahtevnejša dela; problem pa so premajhni odri. Rešitev vidimo v tem, da bo uresničen program obnove dvoran, ki ga je izdelala občinska kulturna skupnost.

S. ŠESTANOVIČ

Razstava ob mesecu knjige

Zveza kulturnih organizacij je v sodelovanju z občinsko knjižnico, založbami in Brestom pripravila v MESECU KNJIGE razstavo knjig v stari Brestovi delavski restavraciji.

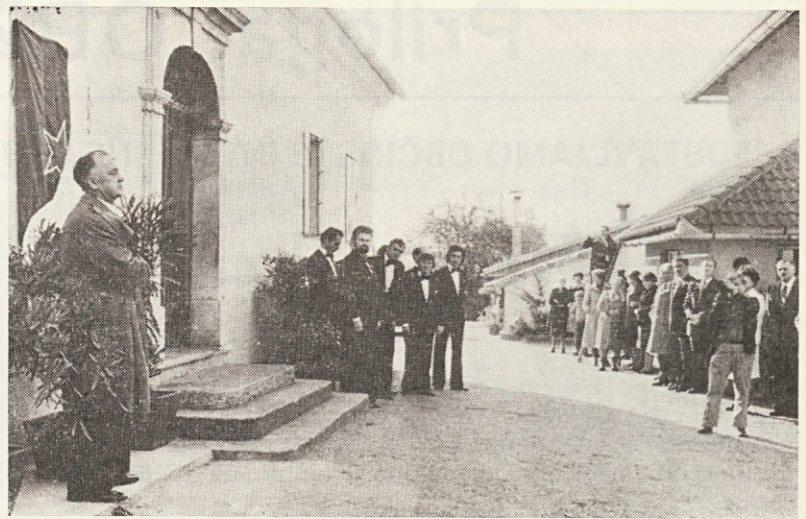
Kulturni program ob otvoritvi so izvedli moški pevski zbor Tabor ter folklorna in recitatorska skupina osnovne šole Cerknica.

Nagrajeni so bili najbolj prizadevni bralci občinske knjižnice: dijakinje — Romana KEBE, Vlasta LAVRIČ, Anka URH, Sonja RUPAR ter upokojenci — Janez DRAGOLIČ, Slavko DROBNIČ in Alojzija MODIČ. Knjižno nagrado pa je dobila tudi Jana

KOVAČIČ (dijakinja postojnske gimnazije) za najboljši spis o knjigi. Zanj je prejela priznanje ZKO Slovenije. Razstava knjig je bila posvečena Maksimu GASPARIJU (predstavitev njegove monografije in reprodukcij), predstaviti avtorjev knjig — domačinov, literaturi NOB ter leposlovju in družboslovju.

Po otvoritvi je bil v osnovni šoli Cerknica razgovor s knjižničarji, predstavniki založb ter odgovornimi za razširitev knjižnične dejavnosti o vprašanjih, s katerimi se srečujejo na tem kulturnem področju.

S. ŠESTANOVIČ

Z otvoritve spominske plošče na rojstni hiši Maksima Gasparija

ZAHVALA MAKSIMA GASPARIJA

»...pošiljam vsem dragim cerkniškim rojakom in tovarišem mojo najiskrenejšo zahvalo za prelep in topel sprejem, ki sem ga doživel na jesen mojega življenja... ko ste me imenovali za častnega občana občine Cerknica in ko ste odkrili spominsko znamenje na moji rojstni hiši.«

To so zahvalne besede staroste slovenskih likovnih umetnikov, mojstra Maksima Gasparija, ki bi najraje, če bi mogel, »s stiskom roke vsem vsaj delno poplačal ves trud«.

Kakor umetnik naslavlja zahvalo na vse naše občane in svoje rojake, pa tudi prosí, »da posredujete mojo zahvalo vsem, ki so kakorkoli odločali in sodelovali« pri organizaciji in podelitvi naziva častnega občana.

Kdaj novi vrtec v Cerknici

ODLOČITEV O GRADNJI PRED ZDRUŽENIM DELOM V KRAJEVNI SKUPNOSTI CERKNICA

Izvršnemu odboru skupnosti otroškega varstva občine Cerknica je bilo na oktobrski seji posredovano poročilo pripravljalnega odbora, kako tečejo priprave na gradnjo novega vrtca v Cerknici. Ob tej priložnosti je bil sprejet akcijski program, ki vsebuje naslednje zamisli:

— vsem družbenopolitičnim organizacijam v občini se posreduje informacijo o pripravah na gradnjo obnem z načinom zbiranja virov sredstev;

— izvršnemu svetu občine Cerknica se poleg informacije predloži tudi vloga za pridobitev zemljišča;

— s stanovanjsko in s komunalno skupnostjo se uredi na predvideni lokaciji način skupnega ogrevanja in ostale energetike ter komunalnih ureditev;

— o gradnji zaklonišča se išče skupno rešitev s celotno zazidavo območja;

— povabi se na razgovor predstavnike vseh delovnih organizacij, temeljnih organizacij, delovnih enot in delovnih skupnosti, ki imajo sedež v krajevni skupnosti Cerknica in se jim posreduje gradivo o pripravah na gradnjo ter o načinu zbiranja sredstev za gradnjo;

— delovna skupnost vrtca v Cerknici organizira razgovor z vsemi starši, ki imajo otroke v varstvu v vrtcu;

— prične se z zbiranjem ponudb za izdelavo projektne dokumentacije za gradnjo.

Pretežni del akcijskega programa je že izpolnjen; sedaj pregledujejo ponudbe za izdelavo projektov, kar bo predvidoma končano do konca novembra.

S predstavniki vseh delovnih in temeljnih organizacij ter delovnih skupnosti je bil tudi že razgovor, na katerem je bilo dogovorjeno, naj poteka zbiranje sredstev za vse, ki so zaposleni na

tem območju, enako, na osnovi povečane prispevne stopnje iz bruto osebnih dohodkov.

Osnova za povečanje stopnje je program za gradnjo in temu ustrezan samoupravni sporazum o združevanju sredstev.

Samoupravni sporazum bo posredovan združenemu delu skupaj z aneksi vseh temeljev planov samoupravnih interesnih skupnosti v odločanje. Odločanje o pristopu k sporazumu bo na zborih delavcev z javnim glasovanjem.

O tem, kako zaskrbljujoče je stanje v cerkniškem vrtcu, smo že pisali v eni izmed prilog za občane v našem Obzorniku. Vseeno pa želim še enkrat nanizati podatke o kapaciteti in zasedenosti sedanjega vrtca:

— po splošnih normativih je mogoče sprejeti 80 otrok;

— sprejetih je 187 otrok;

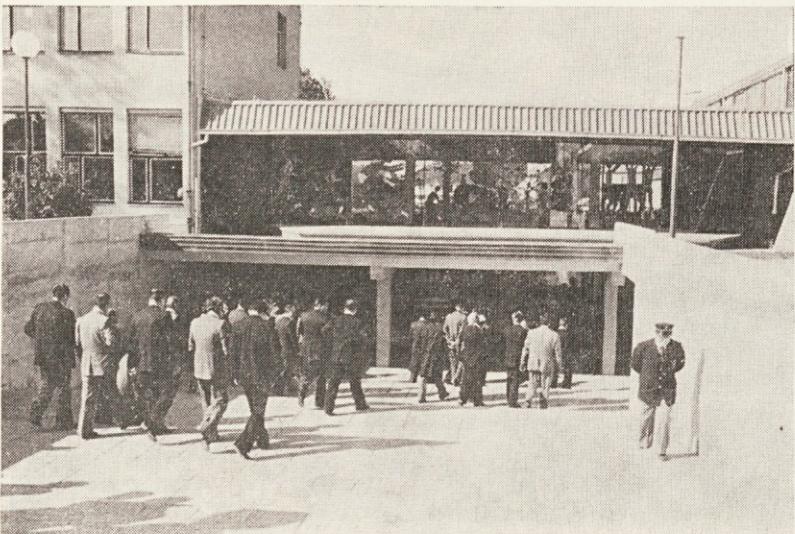
— čakajočih na sprejem je 33 otrok;

— v šolskih letih 1977/78 in 1978/79 je bilo odklonjenih 62 otrok.

Ti podatki kažejo, da je stanje resnično kritično in zahteva takojšnje reševanje.

Z gradnjo bi pričeli že v prvi polovici prihodnjega leta in končali investicijo sredi leta 1980, seveda, če bo sporazum sprejet in doseženo soglasje z vsemi interesnimi skupnostmi — od stanovanjske, komunalne ter z drugimi, ki sodelujejo pri urejanju dokumentacije za gradnjo.

T. Zigmund

Ogled novih šolskih prostorov v Cerknici

Tisti, ki vnaprej zavračajo pravico, da lahko ustvarja vsakdo, ki si lastijo kulturo ali umetnost le zase, ki ne terjajo svobode ustvarjanja za vse ljudi, ki jim amaterizem pomeni antikulturno dejanje, ki jih ob stiku z ljudsko kulturno tvornostjo navdaja prezir in posmeh, ki jih ljubiteljski ustvarjalni nemir ne veseli in ne vzpodbuja k tvornemu sodelovanju, tisti, ne le da ostajajo v globoki teoretični in človeški zmoti, ampak zaostajajo tudi za sodobnimi družbenimi procesi samoupravljanja.

Franc Šali, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS

Letos so se vsi Brestovi jubilaranti srečali na skupnem sprejemu

Srečanje jubilarantov

28. oktobra je bilo skupno srečanje vseh delovnih jubilarantov naše delovne organizacije. Predsednik skupnega delavskega sveta je jubilarante pozdravil v imenu organov upravljanja in zaželel še veliko delovnih uspehov. Pozdravil jih je tudi glavni direktor, ki je letos tudi sam jubilarant. V pozdravnem nagovoru je jubilarante seznanil z razvojnimi prizadevanji, jim čestital k delovnemu jubileju in se jim zahvalil za delovne napore.

Po krajšem kulturnem programu so predsedniki delavskih svetov temeljnih organizacij razdelili jubilarantom nagrade za 10, 20 in 30 let delovne dobe, prebite v temeljni oziroma v delovni organizaciji.

Po razdelitvi nagrad so se jubilarante seveda fotografirali, sledila pa je še pogostitev. Tudi to-

krat ni manjkalo nageljnov, ki so simboli na takih sprejemih.

Upam, da ne bo odveč, če ob tej priložnosti omenim tudi številna vprašanja, ki se večkrat pojavljajo, namreč, katera delovna doba se upošteva za delovni jubilej v širših samoupravnih določilih.

V sindikalni listi piše, da udeleženci sami določijo, katero delovno dobo se upošteva za pridobitev pravic do delovnega jubileja. Torej v najbolj skrajnem primeru lahko tudi tisto delovno dobo, ki je evidentirana v delovni knjižici, če pojmujemo delovni jubilej v najširšem smislu, ne glede na to, kje in kaj je kdo delal.

Običajno pa je, da je delovni jubilej vezan na delovno dobo v isti organizaciji. Tako imamo tudi pri nas urejeno v ustreznem samoupravnem aktu.

J. Klančar

Podelitev priznanj letošnjim jubilarantom

»Skladišče« polizdelkov

»Napravite tisoč ogrodij Mojce! Tako se glasi nalog, ki ga dobi Tovarna pohištva Martinjak iz Tovarne oblazinjenega pohištva. Ko so izdelki narejeni, se začnejo težave s skladiščenjem. »Samo sto ogrodij nam pošljite,« pravijo v Podskrajniku, »devetsto kosov pa postopoma, ko bo prostor.« »Postopoma« navadno za Tovarno pohištva Martinjak pomeni ohromitev proizvodnje. Eno ogrodje je namreč iz pet delov, ki imajo skupaj 0,366 kubičnih metrov; če to pomnožimo z devetsto, je to količina, ki zapolni predmontažo, lakirno in delno skladišče gotovih izdelkov.

Podskrajnik nima skladišča za polizdelke, ima pa kljub temu možnosti, rešiti skupne težave. Zamisel, da bi dobili prostor v centralnem skladišču, ki ga občasno rabijo za izdelke v razprodaji, ni rešena. Odgovori so vedno enaki: ni odgovornih v službi, no prostora za polizdelke, če izdelki za razprodajo notri (čeprav je razprodaja že zdavnaj mimo) ...

Vprašanje skladiščenja polizdelkov, ki je eden izmed vzrokov

za nedoseganje plana v Tovarni pohištva Martinjak, je naše skupno vprašanje, ki ga je treba nemudoma rešiti. Poskusimo!

F. Gagula

TESTIRNICA

enkrat za izgradnjo »neutrálnega« laboratorija.

Takšen predlog zagovarjamo tudi mi. Pravilno je, da se v okviru slovenske lesne industrije razvije centralna testirnica za kontrolo kvalitete pohištva. Toda ta center naj bo organiziran za izobraževanje kadrov, za usklajevanje kriterijev »kontrolorjev« kvalitete in za testiranje za »znak kvalitete«. Večji proizvajalci pohištva, ki imajo svoje oblikovalske in razvojne službe, pa naj svoje izdelke sami preizkušajo. Če ne bodo ustrezali zahtevani kvaliteti in JUS standardom, so zato samo oni odgovorni. Manjši proizvajalci pa naj se vežejo na večje ali na centralno testirnico.

J. Kocjančič

NAŠI LJUDJE

Verjetno ni v Tovarni pohištva Stari trg nikogar, ki ne bi vsaj na videz poznal dobrodušnega Klančarjevega Matevža. Toda poznati človeka na videz ni dovolj, da bi lahko vsaj delno precenil vse njegove vrline, zato se moras seznaniti z njegovo preteklostjo, pa tudi s sedanostjo. O tem je moč pri Matevžu veliko pisati; zato je prav, da človeka kot je Matevž, spoznajo tudi izven naše temeljne organizacije.

Matevž je sedaj delavec v skladišču gotovih izdelkov, »sedaj« zato, ker je delal že vsepovsod in se na vsakem delovnem mestu hitro znajde. Čeprav je že nekoliko v letih, še vedno z veseljem dela, kot sam pravi, ne more biti brez dela in ga zato zelo motijo posamezni zastoji.

V Tovarno pohištva Stari trg je prišel 1953. leta. Prvo delo, ki ga je opravljal, je bilo pri zidarjih, kjer je delal kot pomočnik. Bil je to v letih večjih gradenj za tiste čase in on je bil med prvimi, ki so se odzvali. Kasneje je delal na žagi in v strojnem oddelku na različnih delovnih mestih, od klejanja plohov pa do dela na frezarju, tračni brusilski in cilindrici.

Leta 1960 je za štiri leta prekinil delovno razmerje, nato pa se je spet zaposlil na žagi. Po ukinitvi žage je delal kot kurjač in čuvaj, nato pa je opravljal različna dela v predmontaži. Da bi se še bolj usposobil in tudi ustalil na enem delovnem mestu, je šel že 52 let star delat izpit za voznika vilicarja. Tega ni napravil samo iz želje za večjim zaslužkom, ampak tudi iz veselja do tega dela. Seveda upa, da bo tudi to delovno mesto, ki naj bi bilo zadnje, nekoč dosegel.

Ob tem je takoj dodal, da posevčamo premalo pozornosti starejšim delavcem, posebno pri delitvi osebnega dohodka, saj so skoraj izenačeni z mladimi delavci, le da starejši težje dosegajo norme kot mlajši.

Matevž je delal tudi v različnih samoupravnih organih, v sindikatu, pa v delavskem svetu in kot prvi delegat iz temeljne organizacije v central. delavskem svetu; sedaj je delegat v zboru združenega dela. Njegova vprašanja in stališča na sejah imajo vedno, kot sam pravi en sam cilj: vse za boljše počutje delavcev v kolektivu in izven njega.

Na podjetju ima še eno dolžnost — gasilstvo. Zanj živi že dvajset let. Skrbi za gasilske aparate in preverja njihovo brezhibnost. Usposobljeno ima tudi desetino, katere poveljnik je, z njo pa ima tudi občasne vaje. To delo opravlja z velikim veseljem, zato smo lahko prepričani v brezhibnost gasilskih aparatov in v »Brez veselja do gasilstva ne moreš biti pravi gasilec,« pravi Matevž, »vcepiti se ti mora v kri tako, da ti postane hobi.«

V zasebnem življenju ima Matevž še en hobi. Uganeš ga takoj, samo pogledati ga moraš in že po njegovem obrazu uganeš, da je pravi sezonski mesar. Večino svojega dopusta preživi s ščetinci. To je zanj večja sprostitve kot pa če bi se pekel na morju. Ko začne govoriti o prašičih, ne more končati; v pogovoru se prepletajo krvavice, klobase in šunke, tako da se začnejo človeku kar sline cediti.

Na vprašanje, kaj meni o sedanjih gradnjah v podjetju in o prihodnosti podjetja, je odgovoril: »Veliko poguma imamo, ko se spuščamo v tako velike gradnje. Toda, če pomislimo, kako se borimo s prostorom, je ravno gradnja edini izhod, da se rešimo prostorske stiske. Moderna proizvodnja zahteva vedno večje prostore. Z gradnjo se bodo gotovo izboljšali tudi delovni pogoji. Sicer so tudi sedaj dobri, toda se morajo z razvojem podjetja tudi delovni pogoji izboljšati. Če vzamem za primer svoje delovno mesto, lahko povem, da se bojim zime, saj ni ogrevanja, pa tudi prepaha je precej.«

Nazadnje je še povedal, da si je pri gradnji oziroma pri podiranju proizvodne hale leta 1970 poškodoval nogo, ker je padel s strehe. Zato nekoliko šepa in ima oteklino na nogi. Vendar ni nikoli ničesar zahteval; želi le, da bi bil deležen nekoliko več razumevanja.

Mogoče je res, kar pravi Matevž, da mlajši premalo mislimo na starejše člane delovnega kolektiva, ki so s svojim dolgoletnim delom v podjetju prispevali veliko več kot pa so vredni tisti odstotki, ki jih dobijo za delovno dobo. Za take ljudi bi bilo res treba najti nova merila pri delitvi osebnega dohodka in jim dati tudi ustrezna delovna mesta.

F. Truden

Matevž Klančar

Delovni ljudje in knjiga

Za slovence ima knjiga ne le kulturni, marveč enostavno eksistenčni — ohranitveni pomen. Kot domač kruh. Od prvega Trubarjevega abecednika smo mimo Vodnikovih pesmi za pokušino s Prešernovimi Poezijami z uspehom opravili prvi veliki vzpon na dozdnevno nedosegljive vrhove svetovne kulturne ustvarjalnosti. Od tistih let dalje se nismo več plazili po barjih kulturne nepismenosti. Z Jenkom, Kersnikom, Levstikom, Gregorčičem, Aškercem, Tavčarjem smo sledili tokovom evropskega realizma, s štirimi velikimi modernisti, ki jih je spremljala zlata skupina slovenskih impresionističnih slikarjev, smo drugega za drugim osvajali nove vrhove v slikarstvu, poeziji, v prozi in v dramatik.

Postali smo narod, do nedavnega siromašen v svoji gospodarski moči, neznan po številčnosti svojih članov, toda velik in bogat po zakladih svoje kulture. Če ugotavljamo, da je knjiga pomenila v zgodovini vzbujanje, ohranjanje in zorenje slovenske narodne zavesti, in upornosti, potem enako lahko trdimo, da je že od Trubarja dalje pomenila in še danes pomeni tudi prebujanje, ohranjanje in zorenje naše razredne osveščenosti. Ni socializma brez knjige, ni svobode brez nje, ni samoupravljanja.

Zadnjič je na televiziji predstavnik delavske stranke iz črnega Konga — Brazaville izrekel Leninov stavek: »Analfabeti ostajajo zunaj politike.« V socializmu pa zunaj politike ne sme ostati nihče, še manj v samoupravnem socializmu, še manj v človečnem socializmu. Kultura ni namenjena le inteligenci, kultura je last naroda, je last človeštva v celoti. Kako bi mogel in smel torej najštevilnejši delavski razred prepuščati to svoje gorivo, ta svoj smodnik v rokah manjšine? Kako bi mogel in smel delavec prepuščati razpolaganje s tem svojim neprecenljivim bogastvom komur koli zunaj njega samega?

Knjiga je močan subjektivni dejavnik v sleherni družbi, zato ni vseeno, komu je dana mož-

nost, da se okorišča z vplivom, ki ga izžareva. Če je tako, potem je potrebno zagotoviti v naši družbi dvoje nadzorov delavcev nad knjigo:

1. Kakšna bo naša knjiga, komu namenjena: ozkemu sloju izbrancev, literarnih sladokuscev, čakajočih na formalistično in idejno (ali brezidejno) senzacijo ali širokemu sloju delavstva, žejnemu zdrave neposredne lepote in čiste človeške kritične misli

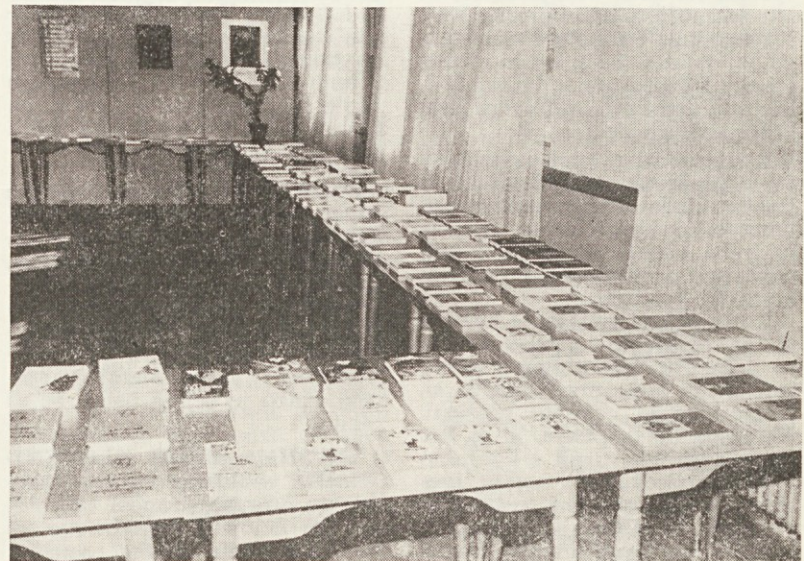
2. Ali bo naša knjiga od slikarice do znanstvene razprave zaradi cene in načina ponudbe dostopna le dobro stoječim družinam ali bo s hitrejšimi koraki iskala nepogrešljivo mesto v rednem mesečnem proračunu sleherne družine, tako kot kruh, stanovanje in mleko.

Za zdrav razvoj naše družbe, za zdravo rast naših generacij, za uspešno ukoreninjanje samoupravne samozavesti v naše ljudi knjiga mora postati kot kruh, stanovanje in mleko. In če delavski razred ne bo pustil, da bi si teh dnevno potrebnih dobrin ne mogel privoščiti sleherni naš človek, potem tudi za knjigo ne bi smel pustiti, da pride na mizo le za praznike.

Zal moramo ugotavljati, da se dandanašnji v ogromnih nakladah razpošiljajo ljudem, katerih naslovi so znani, le luksuzno bogato opremljene reklame za knjige — zastoj, ne zgodi se pa, da bi založba kot svoje dolgoročno naloženo priporočilno sredstvo poslala med ljudi Hlapca Jerneja ali Samorastnike ali Belo krizantemo, čeprav bi skromen ponatis takšnega dela gotovo ne pomenil večjega izdatka kot kričeče pisan reklamni katalog. Zelo verjetno pa bi takšna ponudba Slovence bolj obogatila kot križem poslani plakati z nekaj ameriško pretiranimi besedami hvale, ki jim — upajmo — verjame vsak dan manj Slovencev.

Našega človeka naj h knjigam pripelje drugačna potreba: ne zlati novčič, značka, žakljevina torba ali nalivno pero!

J. Praprotnik

Razstava knjig v Brestovi »stari menzi«

Kvaliteta v sedanjem trenutku

ODNOS DO KVALITETE

Z razvojem tehnologije, rastjo življenjskega standarda in narodnega dohodka in s humanizacijo družbenih odnosov, se v zasebnem, družbenem in poslovnem življenju nenehno srečujemo s pojmom kvalitete in njenimi spremljajočimi pojavi in učinki. Ti naj bi bili spodbudni in prijetni, pa so večkrat neprijetni in nezaželeni.

Pri vrednotenju kvalitete bi si morali biti na jasnem, da to ni samo vprašanje tehnične, organizacijske in gospodarske narave. Kvaliteta in odnos do nje sta zelo povezana z razvojem delovne zavesti, samoupravljalne odgovornosti in dela nasploh.

Vsak delavec je za gotovo tudi potrošnik in navadno še kako glasen in kritičen, kar zadeva kvaliteto. Zato se samo po sebi vsili vprašanje čisto življenjske narave; namreč, kaj je pošteno, smiselno in kaj ni. Kje je upravičenost kritiziranja, poštenost do sebe in kolektiva, če ob vsakdanjem delu iz različnih vzrokov dajemo sodelavcu na naslednji operaciji, ali iz oddelka v oddelku nekvalitetne polizdelke. Ni treba posebej omenjati škodljivih stranskih učinkov zaradi stroškov popravil in dodelav, zastojev oddelkov ali trakov, stroškov zaradi prebiranja, skrhanih medsebojnih odnosov.

Ob nakupu novega avtomobila ne želimo, da ob prvi vožnji odleti kolo, ne želimo, da nas po večerji v hotelu odpeljejo na izpiranje želodca zaradi pokvarjene hrane, ne želimo, da nam pregori žarnica vsakih nekaj dni; skratka, hočemo kvalitetno uslugo oziroma izdelek.

Kvaliteta je sama po sebi umevna lastnost izdelka, večja ali manjša, kakor za koga, kje in na katerem mestu. Evropska organizacija za kvaliteto jo je opredelila kot stopnjo, do katere proizvod zadovoljuje potrebe kupca. Torej je le eden izmed elementov tržne ponudbe, poleg cene in dobavnega roka. Kvaliteta je za proizvajalca določeni optimum, ki naj bo na trgu (za potrošnika) ustrezno propagiran, v proizvodnjo (za delavce in operativno vodstvo) pa posredovan realno, sistematično in redno kot pomemben dejavnik. Odgovornost zanj pa mora biti opredeljena v samoupravno sprejetem pravilniku, ki mora biti v skladu s splošnimi samoupravnimi akti.

KAKO JE PRI NAS?

Občasno imamo v temeljni organizaciji na tapeti težave zaradi slabe kvalitete, kar vpliva tudi na izpolnjevanje plana. Žal še vedno prevlada večja skrb za plan kot za kvaliteto. Edini možni izhod je v nagrajevanju po kvaliteti opravljenega dela. V sistemu mora biti določeno razmerje med kvaliteto in količino, ki naj kaže pomembnost in vpliv kvalitete v poslovanju.

Ob vprašljivi kvaliteti se v ocenjevanje, kaj je dobro in kaj ne, spušta cel zbor ocenjevalcev, ki kar tekmujejo, kdo bo pravičnejši rabsodnik. Čudno pri vsem tem pa je, da si v času, ko je proces tekkel, nihče od teh sodnikov kvalitete ni vzel časa in preveril kvalitete svojega dela.

Resda še ni predpisov kvalitete, ki jih služba tehnologije jemlje kot dodatno nepomembnost, tehnološko kapriciranje, vendar je treba vedeti, da so leti nujnost pri uresničevanju celovite kontrole kvalitete.

Ko se pojavi vprašanje kvalitete, ga rešujemo »gasilsko«, kar se pač rešiti da, nimamo pa še izdelanega koncepta, kako ga sistematično in celovito reševati. Namesto, da bi plevel, ki ga hočemo iztebiti, ruvali s korenino vred, ga odsekamo v steblo. Prehitro popustimo pri reševanju vprašanj, ki zahtevajo daljše opazovanje, zahtevne analize. Najtežje pa je denarno ovrednotiti nastale stroške zaradi slabe kvali-

tete. Mislim, da imamo v sistemu vrednotenja kvalitete kot enakovrednega člana v poslovanju velike rezerve, ki jih zdaj predstavljajo stroški za kvaliteto. Niti produktivnosti, niti osebnih dohodkov ne bi smeli obravnavati brez vprašanja kvalitete.

Kvaliteta ne more biti vrednotena z dvojnimi merili glede na to, ali govorimo o kvaliteti kot reklamnem elementu za tržišče ali kvaliteti znotraj delovne organizacije. Politika kvalitete mora biti sestavni del celotne poslovne politike. Biti mora predpisana in po sprejemu na samoupravnih organih uresničevana kot del poslovanja. Skrb za uresničevanje morajo prevzeti najvišji poslovodni organi, odgovornosti pa ne smejo biti le na nižji vodstveni ravni.

KVALITETA JE POVEZANA Z ORGANIZACIJO

Vpeljevanje vsakršnih novosti v okviru sedanje organizacije poslovanja temeljne organizacije je vezano na reševanje niza organizacijskih in tehnoloških vprašanj. Vsako spreminjanje posega v strukturo sedanjega, se sooča z uresničevanjem predvidenega in mora zagotavljati delovanje ob stalnem dograjevanju v prihodnosti.

Reševanje vprašanj pri organiziranju celovitega sistema kontrole kvalitete mora biti sistematično. Delno reševanje vodi v neuspeh. Običajno so težave in vzroki jasni, ničesar pa se ne ukrene. Predvsem zato, ker menimo, da je dovolj, če težave rešujemo sproti. Zato se težave ponavljajo v nedogled, čut odgovornosti in odnos do dela se slabšata, nastajajo težave pri izpolnjevanju planskih nalog, več se poraba surovin in materialov, vgrajenih v izgotovljeni izdelek, stroški za popravila in dodelavo rastejo, v tovarni se krepi občutek, da nihče več ne ve, kaj je dobro in kaj ni.

Jasni morajo biti cilji, kakšno stopnjo kvalitete rabimo za posamezno tržišče. Po drugi strani pa moramo vedeti, da določene

parametre, predvsem merljive, določa jugoslovanski standard.

Kvaliteta ni stranski proizvod dela, pač pa nujnost, ki je ni potrebno posebej zahtevati oziroma komu naprtiti. Jo je pa treba posebej deklarirati in ovrednotiti. Bodisi za proizvodnega delavca bodisi za strokovnega in vodstvenega delavca. Nekvaliteta ni samo zaradi slabega odnosa do kvalitete, malomarnosti in nediscipline, pač pa tudi in predvsem zaradi nepreizkušenih novih tehnoloških postopkov in materialov, slabe vhodne kontrole, »nujne« nabave neustreznega blaga, slabega vzdrževanja strojev, neustreznosti orodij in šablon, neupoštevanja predpisanega režima dela, neuskajenosti normativov s težnjo po kvalitetnem polizdelku.

— 0 —

Treba se je sprijazniti z dejstvom, da ima kvaliteta izdelkov čedalje večjo vlogo v poslovanju temeljne organizacije in uspehu na tržišču ter da bo treba v to vložiti določena sredstva in napore kolektiva, predvsem pa dobršno mero razumevanja. Minevajo časi, ko je za kvaliteto skrbela in odgovarjala »kontrola«. Za kvaliteto odgovarjajo vsi, ki jo pogojujejo, ustvarjajo in nadzirajo. Ne v tem smislu, da skrbijo vsi, ne odgovarja pa nihče.

Sistemi integralne kontrole kvalitete niso novi, so preizkušeni. Uvajanje le-teh pri nas ni uveljavljanje teorije in zaletavost neke ideje, pač pa potreba razvojne stopnje, na kateri smo in temeljni pogoj za uspešnejše poslovanje. Predvsem v čedalje ostrejši konkurenci tudi številnih novih podjetij v državi, ki prodirajo na trg za vsako ceno; prav tako pa za uspešen nastop na trgu zahodne Evrope, kjer bomo morali več in uspešneje prodajati, če bomo hoteli uvažati zahtevne lesnoobdelovalne stroje. Ne nazadnje pa se z ovrednotenjem deleža za kvalitetno delo pridružujemo uresničevanju zahtev zakona o združenem delu.

F. Korošec

Iz drugih kolektivov

NOVOLES bo dobil novo temeljno organizacijo — **priključilo se mu bo ŠPLOŠNO MIZARSTVO KRŠKO**. Ta delovna organizacija, ki šteje 180 delavcev, ima v svojem predmetu poslovanja predvsem izdelovanje stavbnega pohištva in notranje opreme ter ugrajevanje stavbnih in pohištvenih elementov v gradbene objekte. S tem bo Novoles še bolj kompletiral svoj proizvodni program, Mizarstvo pa pričakuje zagotovljeno nabavo surovin, modernejšo organizacijo dela in večjo socialno varnost.

V **LIP BLEDE** je sindikalna organizacija dobila pobudo za **gradnjo počitniške hišice** s kapaciteto 21 ležišč na Voglu. Da bi ugotovili, kakšen je interes kolektiva za gradnjo te hišice, je bilo anketiranih 1000 delavcev. Za gradnjo se jih je izjasnilo le 200, ostali pa so bili proti oziroma niso vrnili anketnih listov.

SLOVENIJALES-TRGOVINA je konec oktobra organiziral svoj **vzorčni sejem**, ki je bil zaprt za javnost; bil je izključno interesen, namenjen pa tudi kupcem v veleprodaji. Na njem naj bi bili sklenjeni tudi skupni proizvodni načrti za prihodnje leto med proizvodnimi organizacijami in trgovino. Kako je sejem uspel, še ni znano.

TOVARNA MERIL SLOVENJ-GRADec oblikuje novo samoupravno organiziranost. Doselej enovita delovna organizacija se je organizirala v tri temeljne organizacije in delovno skupnost skupnih služb. Po novem spora-

zumu s področja dohodka in osebnih dohodkov je razpon med najnižjim in najvišjim osebnim dohodkom 1 : 4,51.

MEBLO bo sodeloval na **Mediterranskih igrah**. Seveda ne v tekmovalnem delu, pač pa bo s 25.000 stoli iz preimpregniranega poliestra (to je tehnološka novost), ki so ga razvili domači konstruktorji in tehnologi, opremil športne objekte v Splitu, prizorišču iger.

V **STOLU** je v preteklem letu letovalo v treh različnih obmorskih krajih (v organizaciji podjetja) 336 družin ali 1246 oseb s 7175 dnevi, kar je za 18 odstotkov več kot leto prej. Podobno kot pri nas imajo težave z razporeditvijo letovanj izven julija in avgusta.

Sedanja največja **ELANOVA** naložba — izgradnja **nove tovarne za proizvodnjo smučí**, ki velja 118 milijonov dinarjev — je tik pred tem, da bodo prijavili tudi glavna dela. Sicer pa Elan gradi novo tovarno tudi v Avstriji. Ta obrat je že pod streho in sedaj že montirajo stroje in naprave. Za to naložbo so dali 48 milijonov avstrijskih šilingov.

Iz beograjske prodajalne **LES-NINE** poročajo, da sta njihova največja slovenska dobavitelja **BREST** in **NOVOLES**, in sicer predvsem zato, ker jih redno oskrbuje s svojimi izdelki, po katerih je povpraševanje; za ostale slovenske proizvajalce pa pravijo, da imajo izredno dolge dobavne roke.

(Iz številke 14 — 29. november 1968)

SPET NOVA ANALITIČNA OCENA?

Ob uvedbi analitične ocene je bil na centralnem delavskem svetu sprejet razpon med najnižjim in najvišjim delovnim mestom v razmerju 1 : 5. Poleg tega osnovnega razpona za celotno podjetje se je bistveno povečal tudi razpon na proizvodnih delovnih mestih od prejšnjega 1 : 1,32 na novega 1 : 2,21.

Ko zasledujemo izvajanje omenjenega načela v praksi, lahko ugotovimo nekatera odstopanja. Z izločitvijo najvišjega delovnega mesta iz analitične ocene in z ukinitvijo zadnjih treh razredov zaradi tehnoloških, organizacijskih in drugih sprememb se je osnovni razpon zmanjšal na 1 : 3,95. S tem se je istočasno zmanjšal tudi razpon na proizvodnih delovnih mestih na 1 : 2,05. To pomeni, da se počasi približujemo stanju, ki je bilo v veljavi pred uvedbo analitične ocene.

EKONOMSKE ZANIMIVOSTI

- Izvoz BRESTA v času od januarja do septembra letos predstavlja 3,02 % celotnega izvoza lesne industrije SFR Jugoslavije.
- Poprečni osebni dohodki na zaposlenega v podjetju za čas od januarja do septembra letos so znašali 1012 N din. V času od januarja do avgusta 1968 pa so znašali poprečni osebni dohodki na zaposlenega v lesni industriji SR Slovenije 839 N din.

OSEBNI DOHODKI NA SKUPNIH SLUŽBAH

Načelo nagrajevanja po plačani realizaciji je togo in nespodbudno. Načelo po opravljenem delu je skrito in zanemarljivo, saj so posamezniki v službah, ki nimajo nikakršnega vpliva na plačano realizacijo, gmotno povsem odvisni od dosežene plačane realizacije, ne glede na količino in kakovost opravljenega dela. Res je, da skuša to do neke mere uskladiti osebno ocenjevanje, vendar v pogojih postavljenih mej pozitivnega ali negativnega odstopanja tudi osebna ocenitev nima predvidene učinkovitosti.

Plačana realizacija je celo nespodbudno načelo, razen za prodajno službo, ker se osebni dohodki posameznika oblikujejo neodvisno od njegovega opravljenega dela.

KEGLJIŠČE: DA ALI NE

Če letos ne bo nikogar, ki bi finančno podprl kegljaški klub, potem se lahko od kegljaškega športa v Cerknici poslovimo. Če bo prišlo do tega, bo velika škoda za ves trud, ki so ga vložili na tem področju, še večja škoda pa za objekt, ki so ga zgradili v te namene. O tem, kaj bo s kegljiščem, naj spregovorijo vsi tisti, ki bi klub lahko finančno podprli.

NOVI PROIZVODNI PROSTORI ZA TP MARTINJAK

Izredno ugodne vremenske razmere so izvajalcu gradbenih del v Martinjaku podjetju Gradišče iz Cerknice omogočile, da je še pred zimo zgradil novo proizvodno lopo do prve stopnje. Tako bodo sedaj lahko pod streho nadaljevali dela pri notranji ureditvi lope.

Objekt je grajen v sodobnem slogu, tako da bo dnevna svetloba sevala v notranost tudi s stropa. Z dokončno zgraditvijo te lope bo TP Martinjak pridobila ustrezno proizvodno površino, kjer bo močogoče mnogo lažje izpolnjevati proizvodne obveznosti do kupcev.

KAJ JE S CERKNIŠKIM VODOVODOM?

Znano je, da je voda, ki teče iz pip v naših stanovanjih v Cerknici, na Rakeku, na Uncu, v Ivanjem selu, Dolenji vasi, Dolenjem jezeru in še v nekaterih krajih, ki jih napaja cerkniški vodovod, neprimerna za uživanje. Zdi se, da se imamo samo sreči in morda naši odpornosti zahvaliti, da na našem področju še nismo imeli večje epidemije tifusa ali paratifusa.

Z vidika zdravstvenega standarda prebivalstva je rekonstrukcija nujna!

Vemo, da je prebivalstvo na referendumu odklonilo predlog o samoprispevku za financiranje modernizacije vodovoda. Ni moč trditi, da občani niso poznali potrebe po rekonstrukciji.

Torej moramo iskati vzroke za odklonitev drugod. Pred novim referendumom je treba natančno določiti vse tehnične, finančne in organizacijske postavke, da bodo ljudje vedeli, zakaj, v kakšnem času in pod kakšnim nadzorom bo rekonstrukcija.

Stroj za zabijanje podložk — iz Tovarne pohištva Stari trg

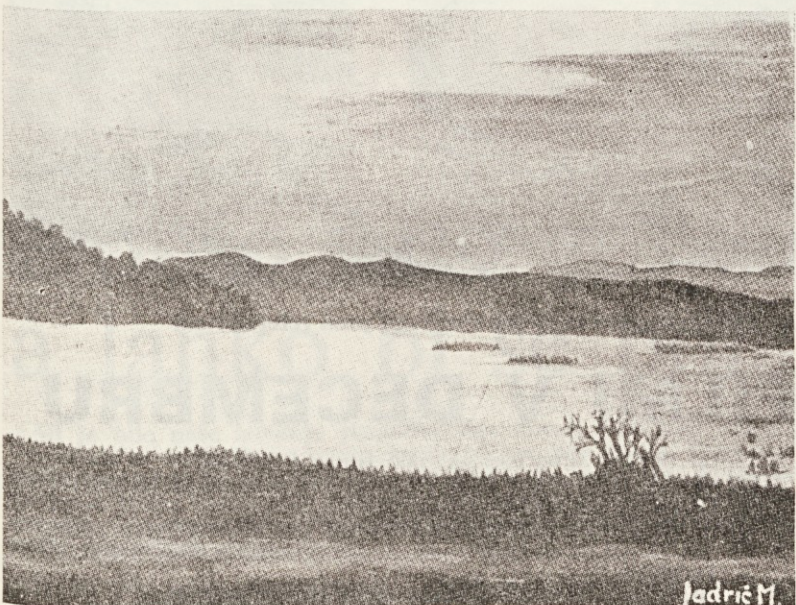

NAŠE MALO MESTO

Prejšnji teden sta bili v našem malem mestu dve kulturni prireditvi. Ob »mesecu knjige« je bila v stari Brestovi delavski restavraciji otvoritev razstave knjig s pristrčnim kulturnim programom.

V našem Salonu pohištva pa je bila po daljšem času spet odprta samostojna likovna razstava. Tudi to pot je razstavljal samorastnik — Mirko JADRIČ. Tokrat ne bi razmišljali o umetnosti izbora; dodajamo, le da sta v kulturnem delu sodelovala znani igralca iz tržaškega gledališča Raztresen in naš moški pevski zbor Tabor.

Na vsaki od teh prireditev je bilo prisotnih nekaj nad deset naših krajanov (zvečine na obeh isti). To bi skorajda kazalo, da je prebivalstvo našega malega mesta kulture — presito.

Drobne novice z Bresta

IZ TOVARNE POHIŠTVA STARI TRG

Nova proizvodna hala v Tovarni pohištva Stari trg je že dobila pravi zunanji videz. Lahko rečemo, da je k temu veliko prispevalo lepo jesensko vreme. Sedaj lahko mirno opravljajo notranja dela, saj je ogrevanje že urejeno.

V podaljšku proizvodne hale zgrajene leta 1970, so te dni pokrili streho in jo začeli zapirati s strani. Posebnost te gradnje je v tem, da so bila vsa železna konstrukcija in temeljna dela opravljena v lastni režiji, kar priča o veliki sposobnosti delavcev v vzdrževanju.

Nova pridobitev v proizvodnji je prav gotovo stroj za zabijanje plastičnih ploščic, na katere se pritrdijo vrata. Na videz sicer majhen stroj, toda za podjetje prihranek delovne sile, ki jo v tej temeljni organizaciji že primanjkuje.

Prejšnji mesec so v Tovarni pohištva Stari trg položili tudi

prve metre zunanega asfalta, ki teče poleg čuvajnice in menze do nove proizvodne hale. Mogoče bo kdo rekel, da to ni veliko, toda za začetek je gotovo precej.

— Tovarna pohištva Stari trg se bo na letošnjem Beograjskem sejmu predstavila kar s tremi kuhinjami: z dvema novima — »Brest-04« in »Brest-hrast« ter z že osvojeno kuhinjo »Brest-03«. Želimo, da bi kuhinje naletele na veliko zanimanje, saj je od tega odvisno naše poslovanje.

F. Truden

SODELOVANJE S KRAJEVNO SKUPNOSTJO BEGUNJE

Na pobudo odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v Tovarni pohištva Jelka smo v sodelovanju z oddelkom za ljudsko obrambo skupščine občine in krajevno skupnostjo Begunje organizirali usposabljanje civilne zaščite na 80-urnem tečaju za prvo zdravniško pomoč.

Takšno skupno usposabljanje bo tudi za ostale enote civilne zaščite.

J. Troha

PROSLAVA DNEVA REPUBLIKE

Letos bomo 29. november, ta najpomembnejši praznik naše države in družbene skupnosti, proslavili z osrednjo proslavo, ki jo organiziramo v Domu JLA Velike Bloke.

Osrednja proslava bo 28. novembra ob 18. uri. Na njej bo govoril predsednik skupščine občine tov. Janez Pakiž, podeljena bodo priznanja Krajevne skupnosti Nova vas — Bloke, kulturni del pa bodo prispevali pripadniki JLA, mladina OŠ »Tone Šraj-Aljoša« iz Nove vasi, mladinci iz Travnika v Loškem potoku, člani KUD »Heraj Iztok« Rakek in mladinci iz Nove vasi.

Po proslavi bo prosta zabava s plesom.

Usmerjeno izobraževanje na pragu

OBLIKOVANJE CENTRA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA NOTRANJSKO-KRAŠKIH OBČIN V POSTOJNI

O vsebini in oblikah usmerjenega izobraževanja — zlasti na našem območju — smo že nekajkrat pisali. Tudi je bilo na najrazličnejših posvetih že dosti rečenega o oblikovanju izobraževalnega centra v notranjsko-kraški regiji. Sedaj so dobile zadeve že tako trdno in opredeljeno podobo, da o usmerjenem izobraževanju na našem območju lahko povemo nekaj več.

Prav gotovo bo naše delavce, številne starše, pa tudi učence višjih razredov osnovnih šol zanimalo, kakšne možnosti bodo imeli v okviru novega oziroma preoblikovanega izobraževalnega sistema pri nas.

NEKAJ OSNOVNIH SPREMEMB

Ena izmed osrednjih nalog sedanjega srednjeročnega obdobja v naši republici je tudi preobrazba vzgojnoizobraževalnega sistema v usmerjeno izobraževanje, pri čemer bo največ sprememb doživelo srednje šolstvo. Pri tem gre predvsem za programsko spajanje sedanjih srednjih šol z višjimi in visokimi šolami, obenem pa za tesno povezavo z združenim delom. Le-to naj bi v prihodnje prek delegatsko oblikovanih posebnih izobraževalnih skupnosti narekovalo vsebino in obseg izobraževalnih programov in jih na osnovi svobodne menjave dela tudi financiralo.

Prvotna zamisel usmerjenega izobraževanja je v naši republici doživela nekaj sprememb. **Odprta prva dveletna faza usmerjenega izobraževanja** oziroma podaljšanje šolske obveznosti za dve leti. Tudi **dosedanjih gimnazij ne bi v celoti ukinitili**, saj bi imelo to vrsto nezaželenih posledic, saj bi ukinitve prizadela kvaliteto šolanja na višjih in visokih šolah, ki izobražujejo za vrsto družbeno-naravoslovnih poklicev. Naj bi jih torej vsebinsko preoblikovali tako, da bi na osnovi kadrovskega potreb na posameznih področjih imele najmanj dve smeri (družbeno-jezikovno in matematično-naravoslovno) in da bi tudi v teh usmeritvah dale neka poklicna znanja za vključevanje v delo, obenem pa omogočile nadaljevanje šolanja za kadre, ki jih iz teh izobrazbenih smeri potrebujemo.

Prva generacija naj bi se vključila v usmerjeno izobraževanje leta 1979 (tam, kjer bodo za to pogoji) ali v letu 1980.

KAJ JE BILO STORJENEGA NA NAŠEM OBMOČJU

V prvotnih zamislih smo računali s spremembami, ki bi bile potrebne v okviru postojanskega gozdarskega šolskega centra in sedanje gimnazije. Gozdarski šolski center z velikimi lastnimi pobudami in z dobro delujočo posebno izobraževalno skupnostjo za gozdarstvo stvari hitro premika, kar zadeva objekte in opremljenost, pa tudi programsko so stvari dobrega razčiščene.

Precejšnje potrebe so tudi po lesnih tehnikih. V Cerknici je deloval dislocirani oddelček, vendar Brest meni, da je za njegove potrebe en oddelček preveč. Jasno pa je, da bi oddelček lahko deloval, če bi pokrival tudi potrebe Javorja in Lesonita ter verjetno še KLI Logatec, torej celotne lesne industrije na našem območju. Vendar so v okviru lesne panoge že pred časom stvari uredili drugače — po svoji zamisli.

Oddelček v Ilirski Bistrici za kemijske profile je odmrll sam od sebe; vanj so se vpisovala predvsem dekleta. S prepovedjo nočnega dela žena pa je takšno šolanje izgubilo svoj smisel.

Glede ostalega srednjega šolstva pa smo zamislili oblikovali na osnovi ugotovitev Skupnosti za zaposlovanje, ki je do neke mere proučila kadrovske potrebe v vseh treh občinah. Te ugotovitve narekujejo razvijanje **družbeno-ekonomske smeri**, kjer so kadrovske potrebe največje, **kovinarske in splošne smeri**.

Nekaj se je iz teh zasnov v zadnjih letih že uresničilo. Gimnazija je začela s pedagoškim in

družbenoekonomskim izobraževanjem tako, da je odprla ustrezne dislocirane enote. Ekonomska smer bo v tem šolskem letu dala prvo generacijo, pri čemer se otepa predvsem s prevelikim vpisom, saj mora odklanjati tudi kandidate, ki izpolnjujejo pogoje. Že tretje leto teče tudi prva faza izobraževanja za pedagoške poklice, vendar letos šola nove generacije ni vpisala, ker se obeta presežek teh kadrov.

V preteklem šolskem letu so bila intenzivna prizadevanja, da bi že letos odprli oddelček kovinarske poklicne šole. Zataknilo se je pri verifikaciji izobraževalnega centra in pri premajhni pripravljenosti združenega dela za pomoč pri pridobitvi dodatnih prostorov in opreme.

IZOBRAŽEVALNI CENTER JE POTREBEN

Trenutno je Postojna šolski center našega območja v sedanjih srednješolskih oddelkih je vpisanih 45 % dijakov iz postojnske, 27 % iz cerkniške, 15 % iz ilirskobistriške in 10 % iz logaške občine.

Rešitev se torej vsiljuje sama od sebe. Postojna že sedaj združuje srednješolce štirih občin, je naravno prometno vozlišče za to območje, obenem pa je gimnazija edini možni nosilec novih preobrazbenih prizadevanj.

Na osnovi dolgoročnih kadrovskega potreb in realnih možnosti naj bi razvijala tri smeri:

1. družbeno-ekonomsko smer, ki bi skupaj z višjimi in visokimi

šolami te smeri dajala kar 17 različnih poklicnih profilov;

2. izobraževanje kovinarjev na rangu poklicne šole, ki bi po prvi enotni fazi dajalo profile: orodjar, splošni ključavničar, vzdrževalec strojev in podobno;

3. splošno smer s poklicem gimnazijski maturant in z možnostmi zaposlitve ali nadaljevanja šolanja.

Pri tem naj omenimo, da bo prvo leto skupna programska osnova za vse smeri, v drugem letu se pričnejo primarne programske usmeritve za posamezne smeri (že z možnostmi zaposlitve), naslednji dve leti pa še bolj razčlenjena specializacija za posamezne poklice oziroma za nadaljevanje šolanja.

To naj bi bil zametek centra srednjega usmerjenega izobraževanja na našem območju. Ob teh smereh pa naj bi odpirali tudi **dislocirane oddelke** za tiste smeri in v tistih občinah, kjer bi se pokazale realne potrebe.

Seveda bodo potrebne za oblikovanje novega izobraževalnega centra tudi nekatere naložbe (nove učilnice in večnamenski prostori, delavnice, telovadnice). Nosilca investicije bosta Gimnazija in LIV Postojna, na osnovi svobodne menjave dela pa bodo morale sodelovati seveda tudi ostale zainteresirane občine, kar bo urejal poseben družbeni dogovor.

To je le nekaj osnovnih povzetkov iz gradiva, ki ga je pripravila komisija za usmerjeno izobraževanje pri MS ZKS Postojna. To gradivo je nedavno obravnavalo razširjeni medobčinski svet notranjsko-kraške regije, ga v celoti sprejel in se dogovoril za prihodnje neposredne naloge. Prav sedaj o gradivu razpravljajo izvršni sveti zainteresiranih občin (velik interes za ustanovitev centra je tudi v Logatcu). Na osnovi izoblikovanih stališč pa bo izdelan dogovor o medsebojnih pravicah in obveznostih, ki bo šel v nadaljnjo obravnavo in sprejemanje.

O tem, kako se bodo zadeve razvijale, bomo še pisali.

Gradivo priredil B. Levec

Požarno obrambni načrt

Lesno predelovalna industrija je zaradi posebnosti surovin, ki jih uporablja v svojem tehnološkem procesu, zelo izpostavljena nevarnosti požara. Le-ta je tem večja, čim slabše je posamezna delovna organizacija poskrbela za požarno varnost. Stopnje požarne varnosti se kažejo v urejenosti delovnih prostorov, v vzdrževanju električnih in tudi drugih instalacij, vzdrževanju protipožarnih naprav in ne nazadnje tudi v strokovni usposobljenosti delavcev.

Temeljni pogoj za čim večjo varnost je primerna organizacija varstva pred požarom, ki mora biti normirana s samoupravnim aktom.

V letu 1976 je izšel zakon o varstvu pred požarom, na podlagi katerega smo v naši delovni organizaciji letos sprejeli pravilnik o varstvu pred požarom. Pravilniki urejajo organizacijo varstva pred požarom, požarno varstvene ukrepe in način poučevanja delavcev o varstvu pred požarom.

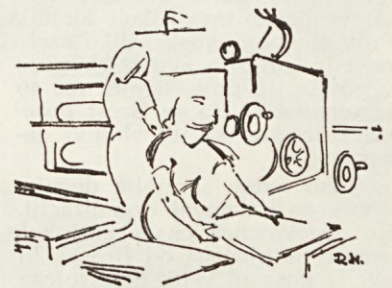
Eden izmed važnejših požarno varstvenih ukrepov je tudi primerno izdelan požarni obrambno napadalni načrt. Temeljne organizacije so dolžne izdelati te načrte v enem letu po sprejemu pravilnika o varstvu pred požarom.

Načrt je popolnoma operativen, saj zajema vse parametre, ki so pomembni pri gašenju požara. Zaradi raznolikosti tehnološkega procesa v posameznih delovnih prostorih in značilnosti surovin, ki jih pri delu uporabljajo, je razdeljen v operativne sektorje. Za vsak sektor je podan splošen opis prostora, tehnološkega postopka, požarne preventive, začetja vode, ki je potrebna za gašenje ter razporeditve posamez-

nih gasilnih skupin. Te so razporejene tako, da deloma napadajo jedro požara, deloma pa branijo sosednje prostore. Zaradi nazorosti gašenja v posameznem sektorju so posamezni napadi vršani tudi v tlorisu sektorskega načrta.

Načrt je namenjen predvsem pravilnemu načinu gašenja požara na posameznem sektorju, obenem pa zelo uporaben tudi pri vajah gasilcev temeljne organizacije.

Doslej sta izdelana takšna načrta za Tovarno pohištva v Cerknici in Tovarno lesnih izdelkov Stari trg. V pripravi pa je tudi že izdelava načrta za Tovarno pohištva Stari trg. F. Mele

Čeprav upokojeni, še vedno delavni

Nekega prijetnega oktobrskega dne sem stopil v pisarno Društva upokojencev. Najprej sem dobil vtis, da sem se zmotil in stopil v sobo kakšnega športnega zvezdnika. V sobi je namreč tudi vitrina, v kateri sem naštel nič manj kot štiriindvajset pokalov, kakršne poklanjajo na velikih športnih prireditvah.

Toda prisotni, ki so se ravnokar pogovarjali o nameravanem izletu za upokojence v Ptuj, so mi dali vedeti, da sem prišel prav.

Za razgovor o njihovem delu smo se domenili, ko sem bil z njimi na nedavnem izletu, saj zelo malo vemo o njihovih prizadevanjih.

Trenutno šteje njihova organizacija čez petsto članov, od katerih je več kot polovica nekdanjih Brestovcev. Do nedavnega je društvo tako rekoč životarlilo in se ukvarjalo zgolj z vsakoletno oskrbo kurjave svojim članom. Vodstvo društva je menilo, da je

takega životarjenja dovolj. Sedli so in se dogovorili, da morajo začeti s svojim delom v živo, kot se temu pravi.

Začeli so z organiziranjem ekskurzij ter si ogledali velik del kulturnih, zgodovinskih in drugih spomenikov iz naše preteklosti, pa tudi znamenitosti naših krajev. Na osmih takšnih izletih so že bili v Beli krajini, Žužemberku, Lipici, Brkinih, Velenju in drugod. Najbolj so jim ostala v spominu srečanja s prizadetimi od potresa v Posočju. Na lastne oči so se prepričali, kaj zmore družbena solidarnost.

Zastavili so si tudi druge naloge. Med drugim načrtujejo, da bodo po krajevnih skupnostih organizirali sestanke z upokojenci in ostarelimi občani ter se z njimi pogovorili, kako v prihodnje reševati težave, ki jih tiščijo in jih je moč reševati le s skupnimi močmi. Skratka, slehernemu upokojencu in upokojenki želijo odpreti pot do njihove orga-

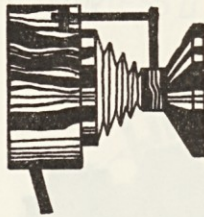
nizacije, jih tako iztrgati iz osamelosti in iz misli, da niso več potrebni.

S posebno anketo želijo tudi ugotoviti, kaj upokojenci potrebujejo in pričakujejo od društva ter kaj so voljni prispevati, da bo društvo resnično zaživevalo.

Niso pozabili tudi na stanovaljske težave svojih članov. Ugotovili bodo, ali so na našem območju pogoji za gradnjo doma ostarelih občanov. Potrebe so čedalje večje, skrbijo pa jih finančna sredstva. Pri tem ne zanemarijajo športno-rekreacijske dejavnosti. Njihovi člani tekmujejo v kegljanju, balinanju in streljanju. Dokaz teh prizadevanj so priznanja, ki so jih dobili za svoje uspehe na občinskih, medobčinskih in republiških tekmovanjih.

Še dosti bi lahko napisal, toda naj bo to le skromen začetek — kot dokaz, da le nismo pozabili nanje in da smo veseli njihove prizadevnosti.

Š. Bogovčič

z očmi naše kamere

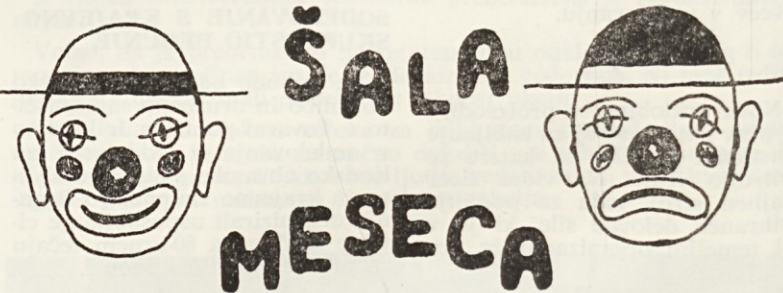
Le delček gradiva za javno razpravo pred referendumi

FILMI V DECEMBRU

2. 12. ob 19.30 — ameriški akcijski film GLOBINA.
3. 12. ob 16. uri in ob 19.30 — ameriška komedija INSPEKTOR CLUSOT NA DELU
4. 12. ob 19.30 — nemški western SLOVO VELIKEGA POGLAVARJA.
7. 12. ob 17. uri in ob 19.30 — slovenski mladinski film KO ZORIJO JAGODE.
9. 12. ob 19.30 — nemški western OLD SHATTERHAND.
10. 12. ob 16. uri in ob 19.30 — ameriški film MOŽ, KI JE PRIŠEL NA ZEMLJO.
11. 12. ob 19.30 — italijanska drama DVAJSETO STOLETJE I. del.
14. 12. ob 19.30 — ameriški ljubezenski film ROMANCA NA RIVIERI.
16. 12. ob 19.30 — ameriška komedija NORA VOJNA.
17. 12. ob 16. uri in ob 19.30 — hongkongški karate film VELIKI ŠEF.
18. 12. ob 19.30 — italijanska drama DVAJSETO STOLETJE II. del
21. 12. ob 19.30 — angleški ljubezenski film ALFY DARLING.
23. 12. ob 19.30 — švedska kriminalka ČLOVEK NA STREHL.
24. 12. ob 16. uri in ob 19.30 — japonski pustolovski film KING KONG JE POBEGNIL.
25. 12. ob 19.30 — italijanska drama OČE GOSPODAR.
28. 12. ob 19.30 — angleški film EMILLY.
30. 12. ob 19.30 in 31. 12. ob 16. uri — italijanski pustolovski film SKARAMOUCH V VOJNI IN LJUBEZNI.

PROSLAVA DNEVA JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE

Dan naših oboroženih sil bomo 21. decembra obeležili z osrednjo proslavo, ki bo tokrat v Cerknici. V počastitev tega praznika bo več športnih tekmovanj, šolska mladina bo tekmovala v sestavi najboljšega spisa na temo JLA, zanje bodo po šolah prirejene razstave orožja, tokrat bo obisk partizanske baze doživela krajevna skupnost Begunje in če bo lepo vreme, bo orientacijski pohod na Slivnico.

F. Tavželj

BRESTOVI upokojenci o brestu

Ko sem prvič obiskal tovariša Vinka MIKECINA, ga ni bilo doma. S svojimi prijatelji iz Društva upokojencev je šel na izlet na Primorsko.

Vinko je vse od 1946. leta pa do upokojitve pred sedmimi leti s svojo delovno vneto prispeval k izgradnji in napredku Bresta in je za svoje delo dobil tudi vrsto priznanj. Tako skromno kot so bili skromni začetki Brestove proizvodnje je tudi Vinko pričel s svojim delom. Četrto stoletje je opravljal niz različnih del, ki so mu bila zaupana, nazadnje pa je bil blagajnik v Skupnih dejavnostih. Sedaj, ko je upokojen, aktivno deluje v družbenopolitičnih organizacijah v krajevni skupnosti, v prostem času pa hodi na sprehode in s tem ohranja zdravje.

Še kot blagajnik na Brestu

»Če primerjam Brest izpred trideset let z današnjo delovno organizacijo,« ugotavlja Vinko, »je od takrat, ko smo z ozeblimi rokami in ob pomanjkanju hrane delali za zastarelimi stroji, storjen velik napredek. To pa je rezultat dela vseh, ki so in ki še delajo na Brestu. Brest je skozi dolga tri desetletja občasnno preživljal tudi manjša krizna obdobja, vendar nismo nikoli klonili. Prav neuklonljivost, veliko osebno odrekanje in stalno vlaganje v povečanje proizvodnje, vse to je omogočilo, da je Brest dosegel rezultate, ki jih vidimo danes.«

Vinko redno spremlja dogajanja v naši delovni organizaciji. Kot upokojenec pa se čuti kar preveč odtujenega od Bresta, ki mu je posvetil velik del svojega življenja.

A. Šega

Upokojenci gredo na izlet

O vlogi poravnalnih svetov

Ustavna preobrazba pravosodnega sistema in sklepi letošnjih kongresov Zveze komunistov so narekovali, da na sedanji stopnji družbenega razvoja omogočimo delovnim ljudem in občanom novo obliko uveljavljanja pravic v sporih, ki so jih doslej pretežno reševala redna sodišča. Zakon o samoupravnih sodiščih daje možnost, da občani v krajevni skupnosti rešujejo medsebojne spore prek poravnalnega sveta. Takšen poravnalni svet pa je lahko ustanovljen tudi v organizacijah združenega dela.

Poravnalni sveti so kot oblika samoupravnih sodišč družbeni organi in so ustanovljeni za posredovanje pri sporazumnem reševanju sporov in za razvijanje dobrih odnosov med občani v krajevni skupnosti in med delavci v organizacijah združenega dela.

Poleg tega, da poravnalni sveti omogočajo neposredno reševanje

sporov med prizadetimi brez posredovanja državnih organov, pa jim zakon nalaga obvezo za posredovanje v nekaterih kazenskih in civilnih zadevah kot so obrekovanje, mejni spori, očitanja, razžalitev, vrnitve stvari, povračila škode in podobni primeri v odnosih med ljudmi.

Redna in druga samoupravna sodišča od novega leta dalje ne bodo več prevzemala v obravnavo omenjenih primerov sporov, če o njih ne bo prej v soglasju z obema strankama zadevo obravnaval poravnalni svet, katerega sklep bo imel pravno podlago. Poravnalni sveti dobivajo torej odgovorno družbenopolitično vlogo, saj kot samoupravna sodišča lahko razrešijo vrsto osebnih in premoženjskih pravic po samoupravni poti, s tem pa ustvarjajo pogoje za krepitev njihovega samoupravnega položaja v krajevni skupnosti in v organizacijah združenega dela.

BRESTOV OBZORNIK — glasilo delovne skupnosti Brest Cerknica n. sol. o. Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC. Ureja uredniški odbor: Franjo GAGULA, Vojko HARMEL, Mate JAKOVAC, Božo LEVEC, Danilo MLINAR, Leopold OBLAK, Janez OPEKA, Tomaž STROHSACK, Andrej SEGA, Miha SEPEC, Franc TRUDEN, Zeni ZEMLJAK in Viktor ŽNIDARŠIČ. Foto: Jože ŠKRLJ. Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani. Naklada 2800 izvodov.

Glasilo sodi med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za informiranje izvršnega sveta SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974).

INOVACIJA — Modernizacija tajnega izhoda čez ograjo v »Tovarni ivernih plošč«